

ДОКЛАД

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА КЪМ 30 ЮНИ 2008 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА И ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА.....	3
1. Състояние на българската икономика през първата половина на 2008 г.	3
2. Основни акценти на фискалната политика през 2008 г.	9
II. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА КЪМ КРАЯ НА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2008 г.	11
1. Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма.....	18
1.1 Преки данъци.....	19
1.1.1 Корпоративни данъци	19
1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица	20
1.1.3 Други данъци	21
1.2 Приходи от социалноосигурителни вноски.....	21
1.3 Косвени данъци	22
1.3.1 Данък върху добавената стойност	22
1.3.2 Акцизи	22
1.3.3 Мита.....	22
1.3.4 Такса върху производството на захар и изоглюкоза.....	23
1.4 Неданъчни приходи	23
1.5 Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми	23
2. Изпълнение на разходите за първото полугодие на 2008 г. по икономически елементи.	24
2.1 Текущи нелихвени разходи	24
2.1.1 Заплати и възнаграждения за персонала	24
2.1.2 Осигурителни вноски.....	25
2.1.3 Издръжка.....	25
2.1.4 Субсидии	25
2.1.5 Социално осигуряване и грижи	27
2.2 Капиталови разходи	28
2.3 Лихвени разходи.....	29
2.4 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз.....	30
3 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2008 г.	31
3.1 Външно финансиране	31
3.2 Вътрешно финансиране	32
3.3 Приватизация.....	33
III. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2008 г. ПО СЪСТАВНИ БЮДЖЕТИ.....	34
1 Републикански бюджет.....	34
2 Съдебна власт	37
3 Социално и здравно-осигурителни фондове	37
3.1 Държавно обществено осигуряване	37
3.2 Национална здравноосигурителна каса	38
4 Бюджети на общините	39
5 Българско национално радио	40
6 Българска национална телевизия.....	40
7 Държавни висши училища	40
8 Българска академия на науките	41
9 Национален фонд	41
10 Държавен фонд „Земеделие”.....	43
11 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	44

I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА И ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА

1. Състояние на българската икономика през първата половина на 2008 г.

Реалният растеж на **Брутният вътрешен продукт (БВП) през първо тримесечие на 2008 г. достигна 7 %, като се ускори спрямо 5.5 %** през първо тримесечие на 2007 г. и 6.2 % за цялата 2007 г. В номинално изражение БВП достигна 13.5 млрд. лв. За разлика от миналата година, когато единствен фактор на растежа беше вътрешното търсене, **от началото на настоящата година нетният износ също допринася за растежа** на БВП. Износът се увеличи с 9.2 % в реално изражение и допринесе с почти 6 процентни пункта за растежа на икономиката. Ръстът на вноса продължи да се забавя и достигна 5.8 % спрямо 9.9 % през 2007г.

През първото тримесечие на 2008 г. ръста на вътрешното търсене се забави съществено на годишна база – в реално изражение то нараства с 5.1 % през първите три месеца на 2008 г. спрямо 13.1 % през същия период на 2007 г. **Въпреки това вътрешното търсене отново е основен двигател на растежа на икономиката.** Забавянето се дължи най-вече на по-ниския растеж на инвестициите. **Инвестициите в основен капитал** нарастват с 15.5 % в реално изражение от началото на годината и допринасят с 4.35 процентни пункта за растежа на БВП. Според данните за разходи за придобити материални активи с най-голям принос (около 40 % от общия растеж) са инвестициите в производство на електроенергия, топлоенергия, вода и пара, които на годишна база се увеличават с 200 %. С висок принос са също инвестициите в търговията и отрасъл недвижими имоти и бизнес услуги. Инвестициите в преработващата промишленост продължават да забавят растежа си, който достига 5.2 % при 51.8 % през първо тримесечие на 2007 г, 45.2 % през второ, 31.2 % през трето и 24.2 % през четвърто. Растежът на инвестициите в строителството също се забавя и достига 27.3 % през периода спрямо 91 % година по-рано. Инвестициите намаляват в селското стопанство, добивната индустрия и хотели и ресторанти, но нарастват с 300 % в образованието. Запасите имат отрицателен принос от 2.2 процентни пункта за растежа на БВП.

Крайното потребление нараства с 4.7 % през януари-март 2008 г., като публичното потребление спадна с 4.5 %, а растежът на частното се забави до 6.5 % спрямо 7.8 % година по-рано. Потреблението на домакинствата нараства с 6.5 % през първо тримесечие в постоянни цени.

Добавената стойност на сектор услуги нараства с най-висок темп от 8.3 %. Секторът има и най-висок принос за растежа на общата брутна добавената стойност (БДС) в икономиката (7.6 %) от 5.1 процентни пункта. По-бързият растеж на услугите спрямо общия икономически растеж е причина за увеличението на дела им в БВП с 1 процентен пункт до 51.3 %. Добавената стойност на отрасъл финансово посредничество продължава да нараства най-бързо – растеж от 38.4 % през периода ускорявайки се спрямо 25.1 % през първо тримесечие на миналата година и 34.3 % през цялата 2007 г. На второ място по значение е отрасъл недвижими имоти и бизнес услуги, чиято добавена стойност расте с 10.4 % в реално изражение и определя 22.5 % от растежа на БДС. Търговията и транспорта се увеличават с 8.5 % и 6.6 % през периода и имат приноси от 9.8пп и 9пп за растежа на БДС. Съществено се забавя растежът на отрасъл хотели и ресторанти 3.8 % през първо тримесечие спрямо 12 % преди една година и 11.8 % през цялата минала година.

Индустрията забавя темпа си на растеж до 7.7 % спрямо 10.1 % през първо тримесечие на 2007г. и 14 % през 2007 г. Това се дължи основно на преработващата промишленост, която през първото тримесечие расте с 6.7 % при 13.7 % година по-рано и 15.4 % през 2007г. Според данните от индустриалните продажби забавянето се дължи на спад на производството на текстил, облекло, тютюн и дървен материал през тримесечието както и на производството на автомобили, мебели, електрически машини, минерални суровини, и химични продукти през отделни месеци. В повечето от изброените отрасли растежа се възстановява през април като общо индустриалните продажби възстановяват темпа си на растеж до 9.7 % през април на годишна база спрямо 2.3 % през март и 8.3 % за януари-април спрямо 8.2 % за януари-март. Добивната промишленост спада с 0.6 % при спад от 7.8 % през първо тримесечие на 2007 г. и 5.8 % за 2007 г. Добавената стойност отрасъл производство на електроенергия расте с 8 % при растеж от 6 % година по-рано. Растежът на строителството се запазва на нивото си от година по-рано от около 14 %.

Брутната продукция на сектор селско стопанство нараства с 1 % през първо тримесечие след спада от 18.3 % през 2007г. Добавената му стойност намалява с 1.6 %, а дялът му в БВП се запазва на нивото си от 3.8 % година по-рано. Перспективите пред отрасъла са положителни с оглед на очакванията за добра реколта през тази година.

Според първи предварителни оценки на НСИ през второто тримесечие на годината реалният ръст на БВП се запазва относително висок и е около 6.3 %.

Натрупаната **инфлация**, изчислена с ХИПЦ, за първите шест месеца на 2008 г. е 5.7 %. Инфлацията за юни спрямо съответния месец на предходната година е 14.7 %, а средногодишната ѝ стойност 11.7 %. Регистрираната висока инфлация, която се наблюдава през настоящата година е в резултат на няколко основни фактора, като най-значимо е *влиянето на международните цени*. Под влияние на високите цени на суровините, храните и петрола инфлацията и в развитите държави бележи исторически нива на ускорение. Неблагоприятните климатични условия в страната през миналата година, предизвикаха спад в продукцията на отрасъл селско стопанство с 30 % и също повлияха за нарастване на цените при храните. През 2008 г. очакванията са за добра селскостопанска реколта и това се отразява в типичното през летните месеци намаление на цените при храните, но като цяло **нарастването на цените при групата на храните (26.3 % за юни на годишна база), допринася в най-голяма степен (с 5.6 п.п.) за ускоряване на инфлацията на годишна база.**

Новите по-високи акцизи, от началото на годината, при течните горива и цигарите оказаха влияние за нарастването на цените при тези стоки. **Приносът на административните цени в инфлацията до юни е 0.8 п.п., а на годишна база – 1.2 п.п.** През втората половина на годината административните цени ще имат още по-силно влияние. Повишението в цените на електроенергията, топлоенергията, водата и природния газ ще имат и вторичен ефект, който ще се пренесе от цените на производител върху потребителските цени. Енергийната интензивност на българската икономика все още е висока, което предполага ускоряване на инфлацията в периоди на високи международни енергийни цени. *Нарастването в цените на течните горива за юни на годишна база е 21.8 %.* Това доведе до увеличение на общата инфлация с 1.7 п.п. Към месец юни 2008 г. международните цени на суровия нефт се увеличиха на годишна база с 54.5 % в евро (лева). Според изчисленията на АИАП, косвения ефект върху потребителските цени е 2.2 п.п.

От началото на 2007 г. доходите в страната отчитат високи темпове на нарастване както в номинално, така и в реално изражение, но също така се наблюдават по-ниски темпове на растеж на производителността на труда от растежа на

реалната заплата, което е индикатор за увеличение на разходите за труд на единица продукция и съответно предизвиква натиск върху цените. Увеличеното вътрешно търсене резултира в много по-висока инфлация в сферата на услугите, отколкото при промишлените стоки. Годишното увеличение на потребителските цени при неенергийните промишлени стоки е 5.7 % за юни, докато при услугите е 14.6 %.

Очакванията са през втората половина на годината, инфлацията на годишна база да започва да намалява. Това ще се дължи както на базисния ефект от миналата година, а така също на добрата селскостопанска реколта и спада в международните цени на някои храни. Проинфлационни фактори ще бъдат повишенията в административните цени при енергийните стоки, които ще имат и вторичен (косвен) ефект върху потребителските цени.

През 2008 г. ситуацията на пазара на труда продължи да се подобрява. Наблюдаваните през последните две години високи темпове на растеж на заетостта и икономическата активност на населението продължиха и през първото тримесечие на 2008 г. Според данните от Наблюдението на работната сила на НСИ средният брой на заетите се увеличи с 4.9 % спрямо първите три месеца на предходната година и достигна 3 289.9 хил. души. Нарастването на заетостта с над 154 хил. души за последната една година продължава да отразява високата икономическа активност в частния сектор на икономиката, свързана с разкриването на нови работни места и повишени възможности за заетост. Нарасналото търсене на труд и увеличения брой работни места в частния сектор на икономиката са в основата на продължаващата тенденция на намаление на безработицата в страната. Според анкетите на НСИ през първите три месеца на годината безработните са 228.8 хил. души или 6.5 % от икономически активното население. Наблюдаваната положителна тенденция се потвърждава и от данните на Агенцията по заетостта за броя на регистрираните в Бюрата по труда безработни лица. **Към края на месец юни нивото на регистрираната безработица възлезе на 6 %.**

Доброто развитие на икономиката е в основата и на продължаващото нарастване на доходите в страната, както в номинално, така и в реално изражение. По данни от Наблюдението на предприятията **растежът на средната работна заплата през първото полугодие на 2008 г. възлезе на около 24.4 % и 8.9 % в номинално и реално изражение съответно, отчетено на годишна база.** Динамиката на доходите в обществения и частния сектор през разглеждания период бе сходна (25 % и 24.7 % съответно), което от своя страна не дава сигнали за съществуване на натиск от страна на обществения сектор спрямо доходите в частния сектор на икономиката. Анализът на средната работна заплата по икономически дейности показва, че най-високи изменения на показателя от сектора на услугите са отчетени в операции с недвижимо имущество (36.6 %), финансово посредничество (33.1 %), а от промишлеността – в производство на кокс (35.9 %), производство на машини и оборудване (33.9 %), и добив на енергийни ресурси (30.1 %).

Производителността на труда в българската икономика продължава да ускорява темпа си на растеж от началото на годината. През първото тримесечие на 2008 г. реалното изменение на показателя възлезе на 2.7 % отчетено на годишна база. Анализът на показателя по сектори показва, че ускорен темп на изменение се наблюдава както в промишлеността (3.4 %), така и в услугите (1.7 %), и единствено селското стопанство (-1.3 %) отбелязва спад на годишна база. Анализът на показателя по икономически дейности показва, че през разглеждания период най-високи стойности са отчетени във финансовото посредничество (19.2 %), производство и разпределение на електроенергия (7.9 %) и транспорт (5.5 %).

Темпа на увеличение на реалните доходи както спрямо предходното полугодие (9.5 %), така и отчетено на годишна база (13 %) се забавя през първото полугодие на 2008 г. ***Това дава основания да очакваме, че през първото полугодие на годината разликата между ръстовете на реалната работна заплата и на производителността на труда ще намалее.*** Имайки предвид изпреварващият темп на растеж на работната заплата спрямо този на производителността на труда през последната година и половина, *подобна динамика ще окаже положително влияние върху конкурентноспособността на българската икономика.*

Към края на юли ***валутните резерви на БНБ достигнаха 26.7 млрд. лв.***, което представлява годишно нарастване от 38.4 %. Темпът на нарастване на резервите на централната банка през 2008 г. надхвърля средногодишния темп, реализиран през предходните две години. *Валутните резерви продължават да осигуряват високо покритие на паричната база и вноса на стоки и нефакторни услуги, като гарантират стабилността на паричния съвет.*

Депозитите на частния сектор в банковата система продължиха да нарастват и през 2008 г. Към края на юни паричният агрегат М3 достигна 43.9 млрд. лв. (нарастване от 24.4 % на годишна база). Значително нарастване се наблюдава при депозитите с договорен матуритет, чиито дял в паричното предлагане е 44 % към края на юни.

Нарастването на кредита за частния сектор през 2005 и 2006 г. (съответно 34% и 23.7%) беше повлияно предимно от рестриктивните административни мерки, наложени от БНБ върху темповете на нарастване на кредитните портфейли на търговските банки. В същото време през 2005 и 2006 г. паричното предлагане нарастваше съответно с 23.9 % и 26.9 %, основно в резултат на ръста на овърнайт депозитите и депозитите с договорен матуритет. Нивото на кредитна активност на търговските банки се запазва високо и през 2008 г. Кредитите за нефинансовите предприятия постепенно забавят своя годишен ръст (55.5 % през юни), най-вече поради базисния ефект. Въпреки това месечните обеми остават значителни. Потребителските кредити запазват относително постоянен годишен ръст от около 47%. Въпреки високите темпове на растеж на кредитите, съчетани с нарастващи лихвени проценти и висока инфлация, качеството на кредитните портфейли на търговските банки остава добро.

Към момента в страната не се наблюдават значими негативни ефекти от международната финансова криза. Сред факторите, които оказват положително и възпиращо влияние са минималният дял на дериватни инструменти в активите на банковата система и притежаването на основни български банки от банки, които не са обявили загуби в следствие на кризата. Банковата система остава добре капитализирана, а качеството на кредитните портфейли е добро. За първото полугодие на 2008 г. печалбата на търговските банки достигна 728.5 млн. лв., което е нарастване от 48.5 % спрямо същия период на 2007 г. Към края на юни 2008 г. общата капиталова адекватност на банковата система е 14.55 % спрямо 14.37 % една година по-рано.

През първото полугодие на 2008 г. ***дефицитът по текущата сметка достигна 3 785.5 млн. евро при 2 885.7 млн. евро за същия период на предходната година.*** Това влошаване е резултат от регистрираното през второто тримесечие задълбочаване на дефицита по търговията със стоки, както и от нарастването на изплатения на чуждестранните инвеститори нетен доход. През периода януари-юни 2008 г. динамичното развитие в търговията със стоки продължи. ***Търговският дефицит достигна 4 287.9 млн. евро, като спрямо същия период на 2007 г. той е нараснал с 1 028.3 млн. евро. Като дял от БВП търговският дефицит достигна 13.1 %, при отчетен през полугодие на 2007 г. дефицит в размер на 11.3 % от БВП.*** Влошаването на търговския дефицит през първото полугодие се дължи основно на повишението на средната цена на внасяните в страната суров петрол и природен газ.

Според оценки на БНБ през януари-март 2008 г. средната цена на внесеня петрол е нараснала със 73 % спрямо същия период на 2007 г., а тази на природния газ е нараснала с 35.6 %. Крайният ефект от тези ценови изменения е задълбочаване на дефицитите по търговското салдо и по текущата сметка съответно в размер на 147.3 и 157.3 млн. евро. Този ефект вероятно е още по-силно изразен през второто тримесечие на 2008 г., когато средната цена (в щатски долари) на международните пазари на петрол тип Брент нарасна със 78.2 % спрямо същия период на 2007 г., а цената на природния газ от Русия за Германия съответно се увеличи с 52 %.

Промяната в международните цени на енергийните ресурси не е единственият фактор за отчетеното нарастване на търговския дефицит. *Анализът на търговските потоци по географско разпределение показва, че през второто тримесечие тенденцията на ускорено нарастване на износа спрямо вноса се прекъсва под влияние на няколко допълнителни фактора.* Първо, ръстът на износа към страните от ЕС се забавя от 21 % през първото тримесечие до 17 % през второто тримесечие на 2008 г., като този ефект е най-силно изразен през юни, когато ръстът на износа към ЕС е едва 7.4 %. Забавянето на икономическата активност в ЕС, което бе отчетено през периода април-юни е в основата на по-слабото търсене от страна на търговските партньори от ЕС. Според официалните данни за периода януари-май на БНБ и данните за промишлените продажби за износ на НСИ за юни 2008 г. най-засегнат е отрасъл Производство на текстил и текстилни облекла. Второ, принос към забавянето на растежа на износа има и силно намалената производствена дейност на Кремиковци, чиито продажби за износ през януари-юни силно спадат. Трето, през второто тримесечие вносет на стоки се ускорява до 32 % (при ръст от 22 % през първото тримесечие). От една страна това се дължи на повишените цени на горивата, които водят до нарастване на вноса от трети страни, а от друга – на ускоряване на вноса от ЕС както на инвестиционни, така и на потребителски стоки.

В сферата на *търговията с услуги* се наблюдава намаляване на излишъка от 309.2 млн. евро през януари-юни 2007 г. на 217.2 млн. евро през същия период на 2008 г. Въпреки стабилния ръст на приходите от международен туризъм (13.6 % спрямо първите шест месеца на 2007 г.), разходите за други услуги и пътувания продължават да растат със средни темпове от над 25 % месечно. Намалението на салдото на услугите се дължи и на намаляването на нетните приходи от транспорт със 72.2 млн. евро спрямо първото полугодие на 2007 г. Нетните приходи от други услуги са с 38.3 млн. евро повече в сравнение с базисния период.

През периода януари-юни 2008 г. е отчетено увеличение на дефицита по *перото нетен доход* до 184.7 млн. евро (92 млн. евро повече в сравнение със същия период на предходната година) в резултат на по-високите плащания по преките инвестиции. В същото време нетните текущи трансфери нарастват с 316.6 млн. евро до 469.7 млн. евро. Този ръст се наблюдава поради отчетеното нарастване на постъпленията по фондове от ЕС, които през полугодиято възлизат на 451.9 млн. евро. Нетните капиталови трансфери са в размер на 200.9 млн. евро и преди всичко отразяват привличането на фондове от ЕС с инвестиционен характер.

За полугодиято ***финансовата сметка е положителна в размер*** на 4 705.2 млн. евро, като през периода бе погасен дълг към Световната банка. Основна компонента в потока от постъпили в страната финансови средства са другите инвестиционни активи (70 % от общия приток при 50 % дял през същия период на 2007 г.). Техният ръст се дължи както на увеличението на нетните задължения на Други сектори (с 1263 млн. евро), така и на депозитите на нерезиденти в местни банки (с 1 405 млн. евро). Само през юни последните нарастват с 1 149.1 млн. евро основно поради операции по привличане на средства от страна на Булбанк.

По предварителни данни **преките чуждестранни инвестиции за периода януари-юни 2008 г. възлизат на 2 078.6 млн. евро**, като в сравнение със същия период на предходната година са с 458.5 млн. евро по-малко (спрямо ревизираните данни за 2007 г.) и съответно с 34.1 млн. евро по-малко (спрямо първоначално публикуваните за периода януари-юни 2007 г. данни). По-ниският приток на преки чуждестранни инвестиции се дължи основно на значително по-ниското салдо по вътрешнофирменото кредитиране, което достигна 157.7 млн. евро (при 923.9 млн. евро през първото полугодие на 2007 г.). Реинвестираната печалба от страна на чуждестранните инвеститори нарасна от 165.7 на 234.6 млн. евро, а инвестициите в дялов капитал отбелязаха ръст от 16.5 %, като достигнаха 1686.1 млн. евро въпреки регистрирания спад на инвестициите в недвижими имоти от 150 млн. евро.

През периода не се отчитат приходи от приватизация на централното правителство, в резултат на което движението на преките чуждестранни инвестиции отразява изцяло дейността на частния сектор. Промените в структурата на преките чуждестранни инвестиции са значителни, като те са най-силно изразени през юни в резултат на преобразуване на вътрешнофирмен кредит на предприятие от сектор Транспорт, складиране и съобщения в дялов капитал. В същото време преките инвестиции на резиденти в чужбина нарастват значително (430.4 млн. евро за периода), като 84.2 % от тях са насочени в сектор Преработваща промишленост.

По икономически отрасли чуждестранните инвестиции намаляват в почти всички отрасли, като най-засегнати са Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги (от 1007.5 млн. евро през първото полугодие на 2007 г. на 600 млн. евро през същия период на 2008 г.) и Строителство (от 328.7 млн. евро на 249.4 млн. евро). Ръст в привлечените чуждестранни инвестиции отбелязват отраслите Финансово посредничество (от 416.3 млн. евро на 468 млн. евро) и Преработващата промишленост, където инвестициите нарастват от 191.4 млн. евро през анализирания период на 2007 г. на 427.8 млн. евро през 2008 г.

През първото полугодие на 2008 г. валутните резерви нараснаха с 1271.5 млн. евро, което е два пъти повече спрямо същия период на предходната година. В резултат на това коефициентът на валутните резерви, изразени в месеци внос на стоки и услуги на годишна база в края на месец юни достигна 5.82, при отчетен през юни 2007 г. коефициент от 5.11.

Изготвените оценки за развитието на баланса по текущата сметка на платежния баланс през 2008 г. дават основания да се очаква дефицитът през 2008 г. да превиши отчетения за 2007 г. (21.5 % от БВП). Промяната относно равнището на дефицита по текущата сметка се дължи както на отчетеното през второто тримесечие влошаване на салдото по търговията със стоки, така и на очакванията за отслабване на външното търсене от страна на ЕС, продължаващо нарастване на международните цени на енергийните суровини и трайно намаляване на износа на отрасъла Черна металургия. Преките чуждестранни инвестиции ще се задържат около нивата от 2007 г. в резултат на по-слабата активност в отраслите Операции с недвижимо имущество и Строителство, както и поради забавянето на икономическата активност в ЕС. В резултат на това покритието на дефицита по текущата сметка с преки чуждестранни инвестиции ще намалее, като общият нетен приток на капитали по финансовата сметка ще продължи да осигурява пълно покритие.

2. Основни акценти на фискалната политика през 2008 г.

Основни приоритетни политики на правителството през 2008 г., залегнали в Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. (ЗДБРБ за 2008 г.) са:

- Противодействие на нарастващите външнотърговски дефицит и дефицит по текущата сметка с източник високото вътрешно търсене чрез залагане на фискална цел за годината за постигане на положително бюджетно салдо в размер на 3% от БВП.
- Преструктуриране и оптимизиране на бюджетните разходи и бюджетните структури, ускорено модернизиране на публичната инфраструктура чрез осигуряването на значителен ресурс за инвестиционни разходи (значително по-големи от инвестиционните разходи за предходните години).
- Продължаване на реформите в ключови социални сектори като образование, здравеопазване и социално осигуряване чрез актуализиране и оптимизиране на програмите, които се изпълняват.

В контекста на приоритетите пред бюджетната политика в средносрочен план, фискалната политика през 2008 г. е насочена към поддържане на устойчив темп на икономически растеж и стабилни публични финанси, в съответствие с изискванията на Пакта за стабилност и растеж. В противовес на нарастващия дисбаланс във външната позиция на страната през 2008 г. правителството продължава следваната стратегия за стесняване на фискалната позиция и реализиране на положително бюджетно салдо. Една от целите пред фискалната политика в средносрочен хоризонт е поддържане на бюджетния баланс на относително стабилно ниво, което е залегнало в Конвергентната програма на Република България за периода 2007-2010 г. Заложената фискална цел за годината е формиране на положително бюджетно салдо по консолидираната фискална програма от 3% от БВП. Прилагането на тази политика през последните години доведе до акумулирането на значителен по размер ресурс във фискалния резерв, който осигурява буфер срещу непредвидени шокове и гарантира стабилност за икономиката. Като част от международните валутни резерви на страната, ролята на фискалния резерв е да служи и като гарант на стабилността на паричния съвет.

Предвиденият ресурс за осигуряване на резерв за фискална устойчивост в ЗДБРБ за 2008 г. също е съобразен с негативния баланс по текущата сметка и представлява допълнителен буфер при настъпването на неблагоприятен сценарий за икономиката. Това е изключително важно и в светлината на препоръките на ЕК за дългосрочна стабилност на публичните финанси.

Политиката в областта на данъчното облагане на централно ниво е в подкрепа на икономическия растеж и цели повишаване на инвестиционната активност, чрез увеличаване на разполагаемия доход на бизнеса и домакинствата. С направените промени в нормативната база, общините вече имат правото сами да определят ставките по основните местни данъци, което е важна стъпка в процеса на децентрализация. Основните акценти в нормативната уредба при данъчното облагане през 2008 г. по отношение на данъците, постъпващи по републиканския бюджет, са свързани с промените в:

- Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО) за 2008 г. Основните нови елементи в ЗКПО са: преизчисляването на месечните авансови вноски за първото тримесечие на 2008 г. на базата на данъчната печалба за предходната година; освобождаването на малките предприятия (с оборот до 200 хил. лв.) от задължение за внасяне на авансови вноски; намаляване на ставката на данъците върху дивидентите и ликвидационните дялове от 7 на 5%. Освен това се запазва 10

процентната ставка за корпоративния данък, като тези мерки са насочени към насърчаване на инвестиционната активност и повишаване на конкурентноспособността на икономиката.

- Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ) за 2008 г., с които се въвежда пропорционално данъчно облагане на доходите на физическите лица (плосък данък), като данъчната ставка е еднаква за всички данъкоплатци и не зависи от размера на дохода. Размерът на ставката за облагане доходите по трудови правоотношения е 10 на сто и заменя прогресивната таблица за определяне размера на данъка. Ставката за облагане доходите от стопанска дейност като едноличен търговец е 15 на сто. Въвеждането на единна ставка за облагане на доходите е съпътствано с премахване на някои от съществуващите данъчни облекчения и намаления, като отпадат данъчните облекчения за деца и някои облекчения за дарения. Запазват се намаленията за задължителни осигурителни вноски и данъчните облекчения за допълнително доброволно осигуряване и застраховки „Живот”. Пропорционалното данъчно облагане ще окаже благоприятно влияние за стимулиране на икономическата активност и насърчаване на висококвалифицирания труд. Ефектът от промяната на скалата при облагането по реда на ЗДДФЛ се оценява на 180 млн. лв., които ще останат на разположение на населението.
- Закона за местните данъци и такси за 2008 г., с които се въвежда нов вид местен данък – патентният данък, който преминава от републиканския в общинските бюджети.
- Направени са и промени в Закона за акцизите за 2008 г., които са продължение на процеса на хармонизацията на българското законодателство с това на Европейския съюз – увеличени бяха ставките на акцизите върху цигарите и някои горива.

II. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПОЛУГОДИЕТО НА 2008 г.

Разглеждайки постигнатите добри макроикономически параметри за изминалите месеци на 2008 г., е важно да се отбележи, че в основата на доброто икономическо представяне на страната стоят провежданата последователна икономическа политика в условията на стабилна макроикономическа среда и устойчив икономически растеж. В този смисъл фискалната политика, като един от основните инструменти на икономическата политика при ограниченията, свързани с валутен борд е в подкрепа на макроикономическа стабилност и има амбициозната задача да създаде подходящите условия за балансиран икономически ръст, чрез стимулиране на заетостта и намаляване на безработицата, повишаване на разполагаемия доход на населението и бизнеса, насърчаване на инвестициите.

Фискалната позиция на правителството представена чрез консолидираната фискална програма и изпълнението ѝ за полугодieto на 2008 г., отнесено към същия период на предходната година и програмата е както следва:

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Отчет Н1 2007	Разчет 2008 г. КФП	Отчет Н1 2008 г.			Отчет Н1 2008 към отчет Н1 2007	Отчет Н1 2008 към разчет 2008
			КФП	Национален бюджет ⁴	Европейск и средства ⁵		
к.1	к.2	к.3	к.4=к.5+к.6	к.5	к.6	к.7=к.4:к.2	к.8=к.4:к.3
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	11 254.9	27 192.3	14 029.5	13 164.0	865.5	124.7%	51.6%
Данъчни приходи	9 152.1	22 178.9	11 156.6	11 156.6		121.9%	50.3%
Преки данъци	2 308.4	5 195.7	2 877.2	2 877.2		124.6%	55.4%
Косвени данъци	4 529.2	12 183.7	5 776.8	5 776.8		127.5%	47.4%
Приходи от социално и здравно осигурителни вноски	2 314.5	4 799.5	2 502.6	2 502.6		108.1%	52.1%
Неданъчни приходи	1 815.2	3 113.3	1 927.1	1 902.6	24.4	106.2%	61.9%
Помощи	287.7	1 900.1	945.8	104.8	841.0	328.8%	49.8%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	9 093.3	25 370.9	10 251.9	9 910.5	341.4	112.7%	40.4%
Нелихвени	8 415.2	23 348.9	9 532.1	9 190.7	341.4	113.3%	40.8%
Текущи	7 420.5	19 001.9	8 475.6	8 358.7	116.9	114.2%	44.6%
Капиталови	994.7	4 347.0	1 056.5	832.0	224.5	106.2%	24.3%
Лихвени	406.1	668.1	360.6	360.6			54.0%
Резерв за неотложни и непред. р-ди ⁶		694.0					
Вноска за общия бюджет на ЕС	272.0	659.9	359.2	359.2		132.1%	54.4%
Трансфер от централния бюджет				-2.4	2.4		
БЮДЖЕТНО САЛДО	2 161.6	1 821.4	3 777.6	3 251.1	526.4		

➤ Събраните *приходи по консолидирания бюджет за полугодieto на 2008 г. са в размер на 14 029.5 млн. лв.*, като спрямо предходната година те са нараснали със 24.7%. Това нарастване отговаря на поставената амбициозна цел в приходната част на програмата за годината, където ръста е 27.2% спрямо програмата за 2007 г. В контекста на поставените цели за годината постъпленията за полугодieto се приближават до

⁴ В позицията помощи по националния бюджет са включени постъпилите средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване (улесняване) бюджетните парични потоци.

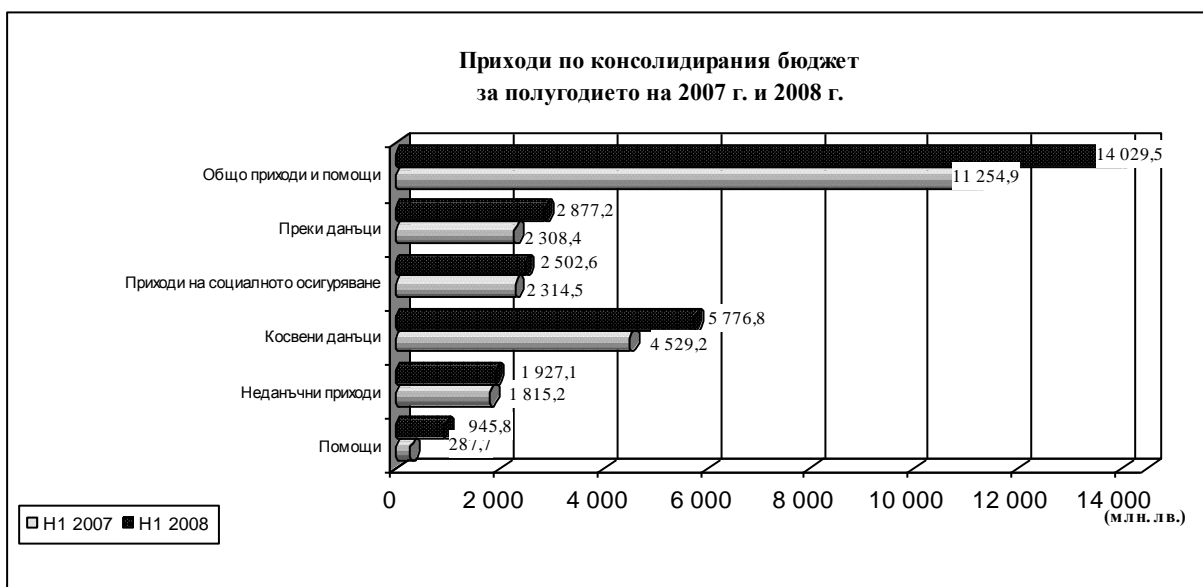
⁵ Европейски средства - включват средствата по предприсъединителни инструменти на ЕС, средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), както и Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ"Земеделие"). В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

⁶ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

разчетите за периода, като приходите към 30.06.2008 г. представляват 51.6% от годишния разчет.

Общата сума на **данъчните постъпления** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за първото полугодие на 2008 г. възлиза на 11 156.6 млн. лв., което представлява 50.3 % от разчета за годината. Приходите в частта на **преките данъци** (вкл. имуществените данъци и др. данъци по ЗКПО) възлизат на 2 877.2 млн. лв., или 55.4% от планираните за годината. Спрямо предходната година постъпленията от преки данъци са нараснали с 24.6 %, като най-голям ръст се наблюдава при постъпленията от корпоративни данъци. Приходите от **косвени данъци** (вкл. таксата върху производството на захар) са в размер на 5 776.8 млн. лв., което представлява 47.4% от програмата за годината и ръст от 27.5% (1 247.6 млн. лв.) спрямо същия период на 2007 г. Това нарастване се свързва най-вече с базовия ефект, проявил се през полугодieto на 2007 г., свързан с изместване при постъпленията от ДДС през първите месеци след присъединяването на страната към ЕС. С това е свързан и високият темп на ръст на постъпленията от ДДС спрямо същия период на предходната година (31.6%). Изпълнението на годишните разчети за постъпленията от ДДС е 47.3%. Приходите от акцизи също са нараснали значително (19.3%) спрямо първите шест месеца на предходната година, като при съпоставката следва да се вземе предвид увеличението през 2008 г. на акцизните ставки за някои горива и тютюневи изделия. Постъпленията от акцизите за отчетния период спрямо годишните разчети за 2008 г. представляват 47.2%. Приходите от **социално и здравноосигурителни вноски** за изминалите шест месеца на годината са в размер на 2 502.6 млн. лв., или 52.1% от разчетените за годината. **Неданъчните приходи** са 1 927.1 млн. лв., което представлява 61.9 % от годишните разчети и отчетените постъпления остават на нива близки до тези за същия период на 2007 г. Постъпилите **помощи** (основно аванси от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, от предприсъединителните инструменти, както и аванси от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, управляван от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие") за полугодieto на 2008 г. са в размер на 945.8 млн. лв. (49.8% от планираните), от които 841.0 млн. лв. са постъпленията от европейските фондове и предприсъединителни инструменти, а 104.8 млн. лв. са помощите по националния бюджет (вкл. средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване/улесняване бюджетните парични потоци).

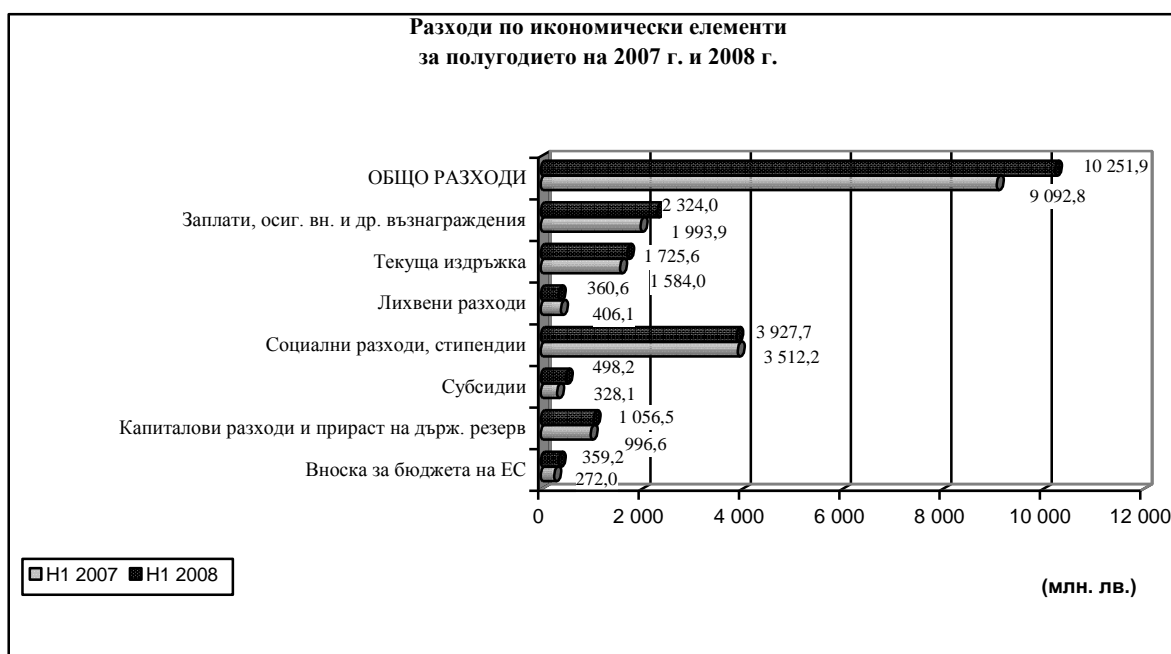
Основните приходни групи за полугодieto на 2008 г., съпоставени с постъпленията за същия период на предходната година са, както следва:

➤ **Общият размер на касовите постъпления от ЕС** за шестте месеца на 2008 г. обаче е в размер на 1 297.9 млн. лв. и включва както средствата, получени от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, предприєдинителните инструменти на ЕС и от средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване (улесняване) на бюджетните парични потоци, така и получените средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки.

➤ Извършените **разходи по консолидираната фискална програма (включително вноската за бюджета на ЕС) за полугодieto на 2008 г. са в размер на 10 251.9 млн. лв.**, което представлява 40.4% от разчетените за годината. **Лихвените плащания** възлизат на 360.6 млн. лв. (54.0% от планираните за 2008 г.), **текущите нелихвени разходи** – на 8 475.6 млн. лв. (44.6% от разчета за годината) **и капиталовите разходи** – 1 056.5 млн. лв. (24.3% от планираните за годината).

Основните **разходни групи по икономически елементи за полугодieto на 2008 г. и 2007 г.** са, както следва:

Разглеждайки разходите към полугодieto на консолидирано ниво е важно да отбележим, че една голяма част от инвестиционните разходи в програмата за годината предстои да бъдат осъществени и разплатени през второто полугодие на годината, което се дължи на сезонни фактори и някои специфики при тръжните процедури за финансиране на инфраструктурни проекти. Размерът на капиталовите разходи за полугодieto представляват едва 24.3% от разчетените за годината. В останалите разходни позиции финансирането се извършва ритмично.

Частта от вноската на Република България за общия бюджет на ЕС, изплатена към юни 2008 г. от централния бюджет възлиза на **359.2 млн. лв.**, което е в съответствие с изискванията на Регламент №1150/2000 на Съвета на ЕС, в т.ч.:

- вноска за традиционни собствени ресурси (мита върху промишлените и селскостопански стоки и такси върху производството на захар и изоглюкоза) – 75.0 млн. лв.;
- вноска на база данъка върху добавената стойност 57.9 млн. лв.;
- вноска на база брутен национален доход – 199.2 млн. лв.;

- вноска за корекцията за Великобритания – 27.1 млн. лв.

Бюджетните разходи, разгледани по функционален признак, отразяват основните направления в политиката по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2008 г.

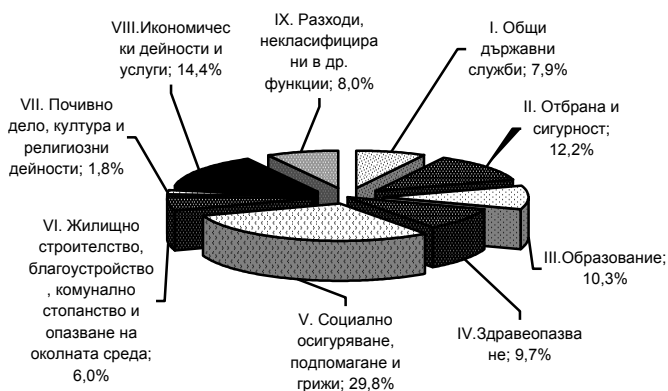
Разходи по консолидираната фискална програма по функции

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ	млн. лв.			%	
	ЗДБРБ за 2008 г.	Отчет Н1 2007	Отчет Н1 2008	Изпълнение Н1 2008 спрямо ЗДБРБ за 2008	Отчет Н12008 спрямо отчет Н12007
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	1 998.9	702.0	750.9	37.6%	107.0%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	3 107.4	1 154.6	1 254.0	40.4%	108.6%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	2 607.7	895.2	1 063.7	40.8%	118.8%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	2 461.8	993.2	1 105.9	44.9%	111.3%
V. СОЦИАЛНО ОСИГ., ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	7 555.4	3 071.1	3 489.2	46.2%	113.6%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОП. И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	1 512.3	467.6	462.3	30.6%	98.9%
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА И РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ	453.0	181.8	234.4	51.8%	129.0%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	3 652.5	949.7	1 171.7	32.1%	123.4%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДР. ФУНКЦИИ	2 021.9	678.1	719.9	35.6%	106.2%
ОБЩО РАЗХОДИ	25 370.9	9 093.3	10 251.9	40.4%	112.7%

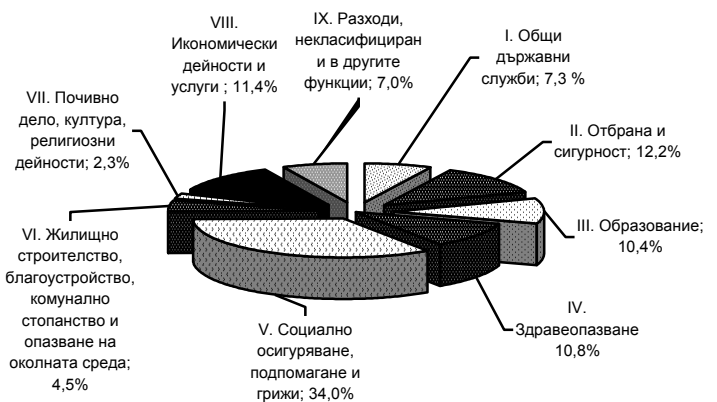
Структурата на разходите по функции представя най-отчетливо приоритетните политики, които са дефинирани с програмата за годината и по пътя на бюджетното изпълнение се реализират съответните дейности за тяхното осъществяване. Структурата на разходите по консолидираната фискална програма по функции (годишния разчет и отчета за полугодieto на 2008 г.) са представени на следната графика:

Структура на разходите по функции по КФП

Годишен разчет за 2008 г.

Отчет първо полугодие 2008 г.

Видно от графиката, с най-голям относителен дял в разходите по КФП за 2008 г. са средствата за сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи. В голяма степен това се предопределя от демографски и икономически фактори, доминиращи

пенсионната система в страната и съответства на социалната насоченост на програмата за годината. С предвидените разходи за **социално осигуряване, подпомагане и грижи** се изпълняват основните приоритети в социалната сфера, заложи в Бюджет 2008, а именно реализиране на приоритетите в сферата на социално подпомагане и гарантиране на социална защита на уязвимите групи от населението, на активните мерки по заетостта, както и реализирането на редица мерки за социална защита, вкл. реален ръст на пенсиите. Планираните разходи за функцията за годината представляват около 30% от общите разходи по КФП, а изразходваните за полугодieto средства са в размер на 3 489.2 млн. лв. или 46.2% от разчета за годината.

Разходите за сферата на **здравеопазването** през първото полугодие нарастват с 11.3% спрямо същия период на предходната година. Извършените разходи за полугодieto за функцията са в размер на 1 105.9 млн. лв. и представляват 44.9% от разчета за годината. Сред приоритетите на правителството, безспорно са и разходите за **образование**, които освен функционирането на системата, трябва да осигурят ускорено модернизиране и оптимизиране на структурите и методите на обучение в образователната система, с оглед повишаване на качеството на услугите и доближаване до европейските образователни стандарти. Размерът на разходите за функция образование за полугодieto е 1 063.7 млн. лв., което представлява номинално ръст от около 18.8% спрямо същия период на миналата година. Разходите за сферата на образованието за изминалите шест месеца на 2008 г. представляват 40.8% от разчетените за 2008 г. От изключително значение за рационалното, икономичното и ефективното разпределение на ресурсите в приоритетните системи на образованието и здравеопазването е ускоряването на реформата в тези два сектора и оптимизирането на тяхната структура, като усилията са насочени към повишаване на качеството на предоставяните услуги, развитие на човешкия капитал, подобряване на материалната база и т.н.

Планираните разходи за функция **обща държавна служба** са предназначени за осигуряване на ефективно функциониране на изпълнителните и законодателните органи с оглед обезпечаване на изпълнението на техните функции и отговорности. Извършените разходи за тази функция към полугодieto на 2008 г. са в размер на 750.9 млн. лв., което представлява 37.6% от планираните с разчетите за годината. Разходите за **отбрана и сигурност** през 2008 г. са насочени към изпълнение на приоритетите в сферите на отбраната и сигурността на страната, опазване на вътрешния ред, продължаване на реформата в съдебната система, обезпечаване на отговорностите и дейностите в сферата на гражданската защита, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии и др. Основната част от средствата в тази функция са предназначени за обезпечаването на приоритетите в областта на отбраната и въоръжените сили, като насоките при изпълнение на отбранителните политики за 2008 г. са трансформация на силите и способностите за отбрана и ефективен принос към евроатлантическата сигурност и отбрана. Общият размер на разходите за отбрана и сигурност за полугодieto е 1 254.0 млн. лв., което представлява 40.4% от планираните средства за годината. В рамките на тези средства е осигурен ресурс и за изпълнението на националните приоритети в областта на сигурността и вътрешния ред, вкл. ефективно противодействие на прането на пари и незаконната търговия с оръжия, стоки и технологии с възможна двойна употреба, пролиферацията и свързаните с това дейности във финансовата сфера, трансграничната организирана престъпност, рисковата миграция и др. Също така е обезпечено и реализирането на приоритетите при изграждането на добре функционираща и прозрачна съдебна система, която да гарантира ефективно прилагане на законите, да дава сигурност на гражданите и да защитава спазването на техните права и свободи. Реформата в тази сфера е насочена

към постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ, защитата на пострадалите от престъпления, съдебното изпълнение и алтернативното разрешаване на спорове.

Разходите за *икономическите дейности и услуги* отразяват държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, както и приоритетните политики при реализирането на инфраструктурни проекти в сферата на транспорта, енергийната ефективност, и др. Нарастването на относителния дял на разходите по тази функция в разходите по КФП през настоящата година се дължи главно на планираните инфраструктурни разходи, изграждане, ремонти и рехабилитация на републиканската пътна мрежа, пристанищна и железопътна инфраструктура и др. С планираните средства е обезпечено изпълнението на програмите по финансиране и субсидиране на отделните подотрасли - транспорт, селско и горско стопанство, лов и риболов, минно дело, горива и енергия. В областта на селското стопанство е обезпечено финансирането на приоритетни програми за ефективно и устойчиво използване на земеделските земи, развитие на националния генофонд, развитие на животновъдството и растениевъдството, подобряване на инфраструктурата и не на последно място за създаване на необходимите условия за прилагане на Общата селскостопанска политика на ЕС. Размерът на разходите за тази функция за полугодieto е 1 171.7 млн. лв. или 32.1% от разчета за годината.

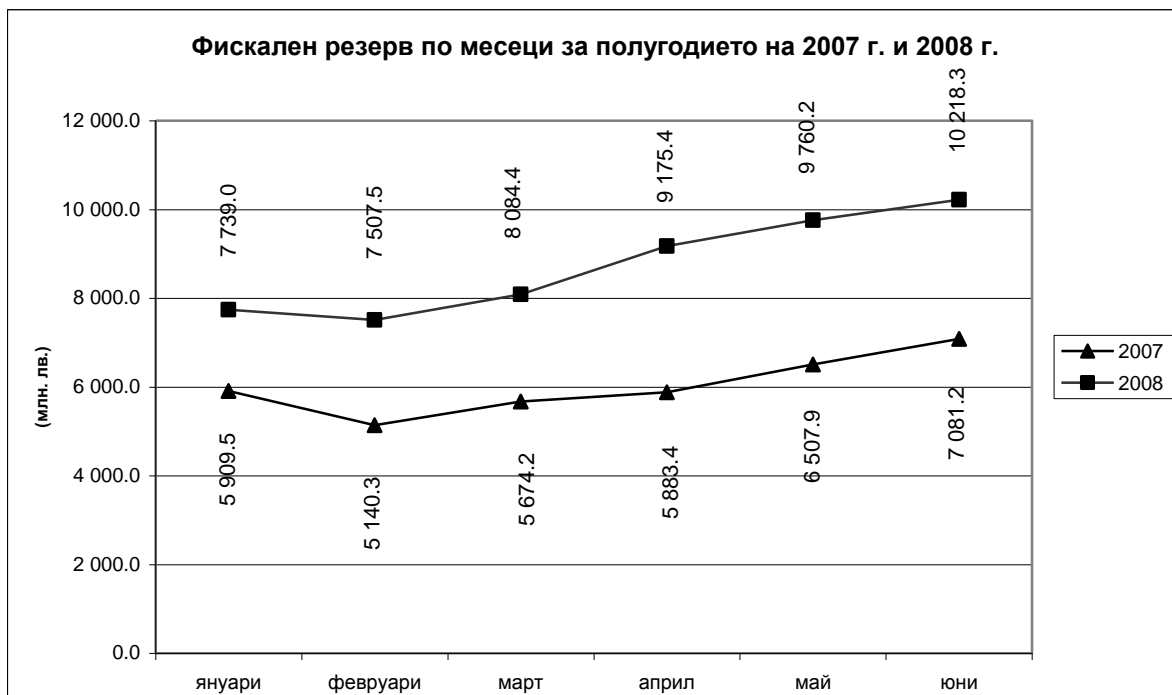
Разходите за дейностите по *жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда* са в размер на 462.3 млн. лв., което представлява 30.6% от разчетените за 2008 г. Основната част от тези средства са използвани за реализиране на проекти, свързани с опазване на околната среда и изпълнението на екологични обекти, голяма част от които по бюджетите на общините. В тази функция се отчитат и разходите, свързани с поддържането на чистотата и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия.

Разходите, *некласифицирани в другите функции* обхващат лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг, както и вноската за общия бюджет на ЕС. За полугодieto тези разходи са в размер на 719.9 млн. лв. или 35.6% от годишния разчет. При анализа на разходите по функции следва да се има предвид, че резерва за структурни реформи, резерва за предотвратяване последствията от стихийни бедствия и производствени аварии и резерва за фискална устойчивост са планирани в IX функция „Разходи некласифицирани в другите функции” в разчетите към ЗДБРБ за 2008 г. а по отчет извършените разходи за тяхна сметка се отчитат в съответните функции, съобразно тяхното функционално предназначение.

➤ За полугодieto на 2008 г. **положителното бюджетно салдо по КФП е в размер на 3 777.5 млн. лв., в т.ч. 526.4 млн. лв. от европейски средства и 3 251.1 млн. лв. по национален бюджет.** Освен доброто изпълнение на данъчните приходи по КФП за формирането на този положителен баланс за полугодieto допринасят и постъпилите значими по размер аванси от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС, както и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, управляван от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие", чието фактическо усвояване ще се извършва в съответствие с изпълнение на програмите. Също така е важно да се отбележи, че една голяма част от инвестиционните разходи, традиционно за последните години, се измества за втората половина на годината, за което допринасят, както сезонни фактори, така и някои особености на нормативната база при тръжните процедури.

➤ **Фискалният резерв¹** към 30.06.2008 г., изчислен по текущи валутни курсове е 10 218.3 млн. лв., като спрямо 31.12.2007 г. е нараснал в номинално изражение с около 2.8 млрд. лв. Фискалният резерв като част от международните валутни резерви представлява важен инструмент в подкрепа на макроикономическата стабилност и гарант за устойчивостта на паричния съвет.

Изменението в размера на фискалния резерв по месеци за полугодieto на 2008 г. и на 2007 г. е представено в следната графика:

¹ Фискалният резерв включва наличностите в лева и чуждестранна валута на всички банкови бюджетни сметки и депозити, в т.ч. държавния бюджет, НОИ, НЗОК и извънбюджетните фондове на централно ниво (по Приложение № 10 на ЗДБРБ за 2007 г., без тези на общините) и други високоликвидни външни активи на централното правителство.

1. Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма

Отчетът на приходите по консолидираната фискална програма към полугодieto на 2007 г. и 2008 г. по основни приходни групи е представен в следната таблица:

Приходи по консолидирания държавен бюджет за полугодieto на 2007 г. и 2008 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет Н1 2007	2008 г.		Отчет Н1 2008 спрямо Н1 2007	Изпълнение Н1 2008 спрямо ЗДБРБ 08
		ЗДБРБ за 2008 г.	Отчет Н1 2008		
ОБЩО ПРИХОДИ	11 254.9	27 192.3	14 029.5	124.7%	51.6%
Данъчни приходи	9 152.0	22 178.9	11 156.6	121.9%	50.3%
<i>Преки данъци*</i>	2 308.3	5 195.7	2 877.2	124.6%	55.4%
Корпоративни данъци	1 167.1	2 261.8	1 502.0	128.7%	66.4%
- от нефинансови предприятия **	1 055.9	2 064.0	1 388.9	131.5%	67.3%
- финансов сектор	111.2	197.8	113.1	101.7%	57.2%
Данък върху доходите на физическите лица	816.7	2 190.0	958.1	117.3%	43.8%
Други данъци	324.5	744.9	417.1	128.5%	56.1%
<i>Приходи на осигурителни фондове</i>	2 314.5	4 799.5	2 502.6	108.1%	52.1%
- НОИ и УПФ	1 753.6	3 831.9	1 986.7	113.3%	51.8%
- НЗОК	560.9	967.6	515.8	92.0%	53.3%
<i>Косвени данъци***, в т.ч.:</i>	4 529.2	12 183.7	5 776.8	127.5%	47.4%
ДДС	2 945.2	8 190.0	3 876.5	131.6%	47.3%
Акцизи	1 500.7	3 797.7	1 791.0	119.3%	47.2%
Мита и митнически такси	83.3	195.0	99.3	119.2%	50.9%
Неданъчни приходи	1 815.2	3 113.3	1 927.1	106.2%	61.9%
Трансфери от БНБ	170.6	200.0	250.6	146.9%	125.3%
Други	1 644.6	2 913.3	1 676.4	101.9%	57.5%
Помощи	287.7	1 900.1	945.8	328.8%	49.8%

* в групата на преките данъци са включени и другите данъци по ЗКПО, имуществените данъци

** вкл. данъка върху дивидентите, доходите и ликвидационните дялове

*** вкл. таксата върху производството на захар и глюкоза в размер на 10.0 млн. лв. към 30.06.2008 г.

Общият размер на приходите и помощите по КФП към 30.06.2008 г. е 14 029.5 млн. лв., което представлява 51.6% изпълнение спрямо програмата за годината. Съпоставени данните с тези за същия период на 2007 г. сочат ръст от 24.7%, или в абсолютна сума са събрани 2 774.6 млн. лв. повече.

Приходите от данъци по консолидирания бюджет за полугодieto на 2008 г. са в размер на 11 156.6 млн. лв., или 50.3 % от разчетеното по ЗДБРБ за 2008 г. и с 21.9% повече спрямо същия период на 2007 г. Относителният дял на данъчните приходи в общата сума на приходите по консолидираната фискална програма е 79.5%.

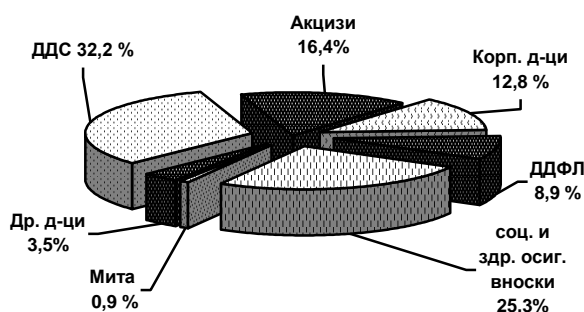
Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 5 776.8 млн. лв., или 47.4% от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г. Спрямо полугодieto на предходната година е налице ръст от 27.5%.

По видове косвени данъци, спрямо шестмесечieto на 2007 г. са постъпили в повече 931.3 млн. лв. (31.6 %) от ДДС, 290.3 млн. лв. (19.3%) от акцизи и 16.0 млн. лв. (19.2%) от мита. Постъпленията в групата на *преките данъци* за полугодieto са в размер на 2 877.2 млн. лв., което представлява изпълнение от 55.4% на разчета за годината и ръст от 24.6 % спрямо 2007 г. Относителният дял на преките данъци в данъчните постъпления за първите шест месеца на 2008 г. е 25.9 % и е близък до този за същия

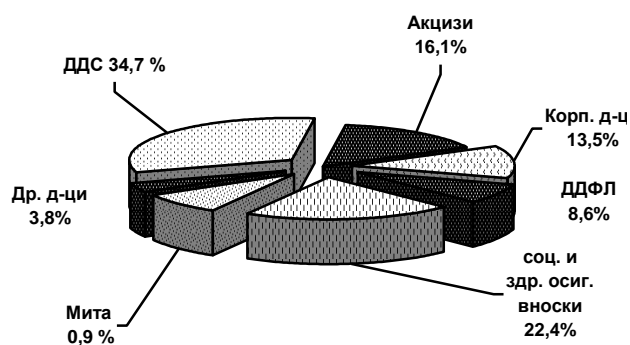
период на миналата година (25.2%). Отчетените **приходи от осигурителни вноски на общественото и здравно осигуряване** към 30.06.2008 г. са в размер на 2 502.6 млн. лв., или 52.1 % изпълнение спрямо разчета. Спрямо постъпленията от първото полугодие на 2007 г. се отчита ръст от 8.1 %, или 188.1 млн. лв. **Неданъчните постъпления** по консолидираната фискална програма към края на месец юни т.г. са в размер на 1 927.1 млн. лв., или изпълнение 61.9% спрямо разчета за годината. Спрямо отчетените за същия период на 2007 г. се отбелязва увеличение от 111.9 млн. лв., или ръст от 6.2%.

Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет за полугодieto на 2007 г. и 2008 г.

юни 2007 г.

юни 2008 г.

1.1 Преки данъци

1.1.1 Корпоративни данъци

Приходите от корпоративни данъци в консолидирания държавен бюджет (вкл. данък върху дивидента и доходите) към края на месец юни 2008 г. са в размер на 1 502.0 млн. лв., или 66.4% от годишния разчет и заемат 13.5% в общия размер на данъчните приходи. Спрямо полугодieto на 2007 г. се отчита ръст от 28.7 %, или са постъпили с 334.9 млн. лв. повече.

✓ Корпоративен данък

Приходите от корпоративен данък за периода са в размер на 1 427.9 млн. лв. и представляват 67.1 % от годишния разчет за 2008 г. Високото изпълнение за полугодieto е свързано с нормативно регламентираният срок за деклариране и плащане на годишния корпоративен данък (до 30 март на следващата година). Относителният дял на корпоративния данък в данъчните постъпления по консолидирания бюджет е 12.8 %. Спрямо юни 2007 г. се отчита ръст от 30.5 %, което в абсолютна сума представлява 333.7 млн. лв. повече. Положителният ефект от ниските данъчни ставки се очаква да продължи да влияе благоприятно в посока на увеличаване на инвестициите, подобряване на икономическата активност, намаляване на сивата икономика. Приходите от корпоративния данък на нефинансовите предприятия (вкл. юридически лица с нестопанска цел) към 30.06.2008 г. са в размер на 1 314.8 млн. лв., което представлява 68.1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г. Постъпленията от корпоративен данък на финансови институции (включително застрахователни компании) към края на юни възлизат на 113.1 млн. лв., или 57.2 % от разчета за годината.

✓ **Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ**

Постъпленията от тези данъци за полугодieto са в размер на 74.1 млн. лв., или 55.5 % от разчета за годината. Основната част от тези постъпления са от данъка върху доходите на чуждестранни лица – 55.0 млн. лв. и представляват данък върху възнаграждения за технически услуги.

1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данък върху доходите на физически лица са в размер на 958.1 млн. лв., или 43.8 % от годишния разчет и формират 8.6 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи.

По трудови правоотношения приходите от данъка за полугодieto са 683.5 млн. лв. при 569.0 млн. лв. към 30.06.2007 г. Постъпленията за периода представляват 39.5 % от разчета за годината. Факторите, оказали влияние върху изпълнението на данъка са следните:

- пропорционалното данъчно облагане;
- по-ниското равнище на безработица (5.97 % по данни на Агенцията по заетостта) и повишаването на доходите както в частния, така и в публичния сектор.

По извънтрудови правоотношения (свободни професии, граждански договори и др.) приходите от данъка към 30.06.2008 г. са 216.5 млн. лв. при 196.5 млн. лв. за полугодieto на 2007 г. Влияние за доброто изпълнение за периода (62.8 %) спрямо годишните разчети оказват постъпленията по годишните данъчни декларации за 2007 г.

По патентите – приходите от патентния данък по консолидирания бюджет за периода са 18.2 млн. лв., или 45.5 % от разчетите за годината. С нормативните промени от 2008 г. този данък от републикански става местен и постъпва в общинските бюджети и само приходите от патентен данък от минали години постъпват в републиканския бюджет (6.5 млн. лв.).

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху доходите на чуждестранните физически лица и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - постъпленията от тези данъци към 30.06.2008 г. са в размер на 39.9 млн. лв. при 30.8 млн. лв. за същия период на 2007 г.

1.1.3 Други данъци

Приходите от други данъци по консолидирания бюджет включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси. С оглед изчерпателност на данните те са включени в групата на преките данъци. Постъпилите приходи в тази група към 30.06.2008 г. са в размер на 417.1 млн. лв., или 56.1 % от разчета за годината и с 28.5 % повече спрямо шестмесечието на 2007 г.

✓ Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане

Постъпленията от други данъци по ЗКПО по консолидирания бюджет към 30.06.2008 г. са в размер на 92.8 млн. лв., или 63.7 % от годишния разчет. Основната част от приходите са формирани от данък върху залози за хазартни игри (59.4%), данък върху приходите на бюджетните предприятия и данък върху представителни разходи.

✓ Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси

Имуствените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства и данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, които постъпват по бюджетите на общините. Постъпленията в тази група към 30.06.2008 г. възлизат на 322.8 млн. лв., което представлява 54.3% от годишния разчет или 38.4 млн. лв. (13.5%) повече от тези за същия период на предходната година. Доброто изпълнение на приходите от имуществени данъци се дължи на високите постъпления от данък върху превозните средства (за полугодieto са постъпили 70.6 % от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г.) и от данък върху недвижимото имущество (68.0 % от разчета за 2008 г.). В структурно отношение най-голям дял (53.7 %) заемат постъпленията от данък при придобиване на имущество по дарение и по възмезден начин.

1.2 Приходи от социалноосигурителни вноски

Общата сума на приходите от социално и здравно осигурителни вноски към края на месец юни е в размер на 2 502.6 млн. лв., което представлява 52.1% изпълнение на програмата. Спрямо първото полугодие на 2007 г. постъпленията са се повишили с 188.1 млн. лв., или 8.1%.

Осигурителните вноски по бюджета на НОИ (вкл. Фонда за гарантиране на вземанията на работници и служители при несъстоятелност на работодателя) и Учителския пенсионен фонд са в размер на 1 986.7 млн. лв. и представляват 51.8% от предвиденото в ЗБДОО за 2008 г. Факторите, оказващи влияние върху изпълнението на приходите от осигурителни вноски през 2008 г. са свързани с промяната в минималните осигурителни прагове по икономически дейности и основни квалификационни групи и професии, нарастването на минималната работна заплата за страната от 180 на 220 лв., повишаването на максималния осигурителен доход от 1 400 на 2 000 лв. и на минималния осигурителен доход за самоосигуряващи се от 220 на 240 лв.

Здравно-осигурителните вноски по бюджета на Националната здравноосигурителна каса са в размер на 515.8 млн. лв., или 53.3 % от предвидените за годината.

1.3 Косвени данъци

1.3.1 Данък върху добавената стойност

С най-голям относителен дял в данъчните приходи по консолидирания бюджет е **данъкът върху добавената стойност** – 34.7 %, като отчетените постъпления са в размер на 3 876.5 млн. лв., или 47.3 % от годишния разчет.

От 2007 г. в областта на облагането с ДДС бяха дефинирани две нови понятия – вътреобщностна доставка (ВОД), което замести режима износ за държавите-членки, и вътреобщностно придобиване (ВОП), което замести режима на внос от държавите-членки. В този смисъл, постъпленията от ДДС се формират като суми от внос от трети страни-нечленки на ЕС, събрани от митници, и от сделки в страната и вътреобщностни придобивания, постъпили по сметки на данъчната администрация.

Нетният размер на постъпилите приходи от *ДДС от внос* към края на месец юни е 2 037.8 млн. лв., или с 449.7 млн. лв. повече спрямо същия период на 2007 г.

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната и ВОП* възлизат на 1 838.8 млн. лв., или 43.9 % от годишния разчет. Спрямо полугодieto на 2007 г. са постъпили с 481.6 млн. лв. повече, което се дължи на факта, че след присъединяването ни към ЕС и променената нормативна база през 2007 г., данъкът при ВОП стана изискуем на 15-ия ден на месеца, следващ месеца, през който е извършена продажбата на стоката и така в началото на миналата година се наблюдаваше забавяне на плащането. За по-високия размер на постъпленията през тази година влияние оказват и по-големите сделки със страни-членки на ЕС в края на 2007 г. и началото на 2008 г., както и увеличеното потребление.

1.3.2 Акцизи

Приходите от акцизи за полугодieto на 2008 г. са в размер на 1 791.0 млн. лв., или 47.2 % от предвидените със ЗДБРБ за 2008 г. и заемат 16.1 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи. Промените в Закона за акцизите и данъчните складове за 2008 г. продължават линията за хармонизиране на българското законодателство с това в ЕС и са в съответствие с договорения с ЕК график за промени в нивата на акцизните ставки. През 2008 г. са увеличени акцизите на някои видове горива, въглищата, кокса, ел. енергията и цигарите.

Постъпленията от акцизи към края на месец юни са формирани от следните основни стокоски групи: горива (53.8 %), тютюневи изделия (37.2 %) и други акцизни стоки – пиво, спиртни напитки, пътнически автомобили и др. (9.0 %).

1.3.3 Мита

Постъпленията от **мита** към 30.06.2008 г. възлизат на 99.3 млн. лв., или 50.9 % от планираните в ЗДБРБ за 2008 г., като заемат 0.9 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи. В стокоската структура на приходите от мита за периода януари-юни 2008 г. четири основни групи – автомобили, захар, електрически машини и машини - имат дял от около 49.1 %. Водещи са постъпленията по глава 87 от Митническата тарифа ”Автомобилни превозни средства” с 20.2 % относителен дял и 19.3 млн. лв., като сравнено със същия период на м.г., има увеличение от 7.6 %. На второ място са приходите по глава 17 ”Захар и захарни изделия”, които възлизат на 14.8 млн. лв. и имат относителен дял от 15.6 %. Следващата стокоска група, която дава 7.2 % от всички мита, е глава 85 - “Ел. машини и апарати” с 6.9 млн. лв. и увеличение от 34.2 % спрямо полугодieto на 2007 г. Митата, събрани от внос на стоки с произход от Китай възлизат на 27.9 млн. лв., формират 28.1 % от общия обем на митата за периода

януари-юни 2008 г. Следват ги приходите от мита върху стоки с произход Бразилия (15.9 млн. лв.) – 16.0 % от общо постъпилите.

1.3.4 Такса върху производството на захар и изоглюкоза

Постъпленията от такса върху производството на захар и изоглюкоза за полугодieto възлизат на 10.0 млн. лв.

1.4 Неданъчни приходи

Постъпленията от **неданъчни приходи** по КФП към края на месец юни са в размер на 1 927.1 млн. лв., или 61.9 % от годишния разчет. Сравнени с приходите за същия период на 2007 г. се отбелязва ръст от 6.2 %, или са постъпили 111.9 млн. лв. повече. В структурно отношение тази група от бюджетните приходи включва приходи и доходи от общинска и държавна собственост (43.7 %), държавни, общински и съдебни такси (42.9 %), постъпления от продажба на финансови активи (9.5 %), глоби, санкции и наказателни лихви (4.1 %), приходи от концесии (1.8 %) и др.

Отчетените неданъчни приходи по републиканския бюджет през първото полугодие на 2008 г. са в размер на 1 170.3 млн. лв., или 75.5 % от годишния разчет, от които 727.9 млн. лв. са по бюджетите на министерствата и ведомствата (70.8 % от разчета по ЗДБРБ за 2008 г.). Спрямо юни 2007 г. се отчита ръст от 12.0 % или 125.8 млн. лв. Високото изпълнение за полугодieto се дължи на приходите и доходите от собственост (75.3 %), вкл. от по-високата с 50.6 млн. лв. вноска по централния бюджет от превишението на приходите над разходите на БНБ. Добро е изпълнението и на приходите от държавни такси и постъпленията от продажба на нефинансови активи по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Постъпилите неданъчни приходи по бюджета на съдебната власт (основно от съдебни такси) за полугодieto са в размер на 38.9 млн. лв., в т.ч. от съдебни такси са постъпили 31.7 млн. лв. В рамките на шестмесечието приходите от съдебни такси са изпълнили 69.3 % от разчетените за годината.

Неданъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 506.2 млн. лв., което представлява 46.1% от разчета за годината. Най-добро е изпълнението на приходите от концесии – 97.0 %, постъпленията от такси - 59.9 % и приходите и доходите от собственост – 55.0 %.

1.5 Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми

Постъпилите **помощи** (основно аванси от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, от пред-присъединителните инструменти, както и аванси от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, управляван от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие") за първото полугодие на 2008 г. са в размер на 945.8 млн. лв. (49.8% от планираните), от които 841.0 млн. лв. постъпленията от европейските фондове и предприсъединителни инструменти, а 104.8 млн. лв. са помощите по националния бюджет (вкл. средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване/улесняване бюджетните парични потоци).

2. Изпълнение на разходите за полугодieto на 2008 г. по икономически елементи.

Планирането и разпределението на бюджетните разходи е свързано с осъществяване на рационалния избор в условията на фискалната рамка на консолидираната фискална програма, което предполага ефективно и ефикасно използване на ограничените ресурси за различни и често еднакво желани цели. Освен това, принципите върху които се гради фискалната политика за 2008 г. предполагат обвързване на разходните параметри в програмата за годината с развитието на макроикономическия сценарий, което е постигнато чрез осигуряването на фискален буфер срещу потенциални външни шокове под формата на предвидения резерв за фискална устойчивост в размер на 300 млн. лв.

Отчетът на разходите на консолидирано ниво по икономически елементи за първото полугодие на текущата година, съпоставен с програмата за годината и отчета за същия период на предходната година е представен в следната таблица:

Разходи по консолидирания държавен бюджет за полугодieto на 2008 г.

млн. лв.	2007	2008		Изпълнени е Н1 2008 спрямо ЗДБРБ 2008	Отчет Н1 2008 спрямо отчет Н1 2007
	ОТЧЕТ Н1	ЗДБРБ	ОТЧЕТ Н1		
ОБЩО РАЗХОДИ И И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	9 093.4	25 370.9	10 251.9	40.4%	112.7%
Общо нелихвени разходи	8 415.3	24 042.9	9 532.0	39.6%	113.3%
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	7 418.2	19 001.9	8 475.5	44.6%	114.3%
Заплати и възнаграждения за персонал	1 381.4	3 557.6	1 650.6	46.4%	119.5%
Осигурителни вноски	437.8	1 021.2	463.9	45.4%	106.0%
Стипендии	25.8	52.9	27.3	51.6%	105.8%
Издръжка *	1 758.7	4 684.9	1 935.2	41.3%	110.0%
Субсидии	328.1	1 342.6	498.2	37.1%	151.8%
Социално осиг. и грижи	3 486.4	8 342.7	3 900.4	46.8%	111.9%
Пенсии	2 078.6	5 276.8	2 485.8	47.1%	119.6%
Помощи и обезщетения	581.8	1 579.6	699.1	44.3%	120.2%
Здравноосиг. плащания на НЗОК	684.0	1 486.3	715.4	48.1%	104.6%
Други социално и здр. осигурителни р-ди	142.0				
Капиталови р-ди и прираст на държ. резерв	997.1	4 347.0	1 056.5	24.3%	106.0%
<i>Резерв за неотложни и непредвидени разходи</i>		694.0			
Лихвени разходи	406.1	668.1	360.6	54.0%	88.8%
Вноска за бюджета на ЕС	272.0	659.9	359.2	54.4%	132.1%

* вкл. разходите за други възнаграждения и плащания за персонала и разходите за членски внос и участия в нетърговски организации и дейности

2.1 Текущи нелихвени разходи

2.1.1 Заплати и възнаграждения за персонала

Разходите за заплати и възнаграждения на персонала нает по трудови и служебни правоотношения на консолидирано ниво за полугодieto на 2008 г. са в размер на 1 650.6 млн. лв., което представлява 46.4% от разчетените за годината или бележат ръст от 19.5 % спрямо шестмесечието на 2007 г. Средната работна заплата в общественения сектор достигна 543 лв. през второто тримесечие на 2008 г. по данни на НСИ от изследването „Наетите лица, отработеното време, средствата за работна заплата и други разходи за труд”, което представлява средно нарастване с 24.8% спрямо същия период на 2007 г. Този факт отразява последователната политика в областта на доходите в публичната сфера и е следствие от ежегодното индексирание на възнагражденията в публичния сектор съобразно възможностите на програмата за годината. През август

2008 г. Министерски съвет одобри планираното индексирание на заплатите на заетите в публичния сектор, считано от 01.07.2008 г.

В структурно отношение с най-голям относителен дял в разходите по КФП са разходите за заплати по републиканския бюджет и по бюджетите на общините, свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

2.1.2 Осигурителни вноски

Разходите за пенсионни и здравноосигурителни вноски на заетите в бюджетния сектор за отчетния период са в размер на 463.9 млн. лв., което представлява 45.4% от разчетените средства за годината. Разходите за осигурителни вноски са пряко свързани с размера на разходите за заплати и възнаграждения за персонала, което обуславя и тяхното нарастване с 6% спрямо първото полугодие на 2007 г. От друга страна следва да бъде отчетено, че след 01.10.2007 г. се намали осигурителната вноска за ДОО с три процентни пункта, от които с един процентен пункт за фонд "Пенсии" (т.е. от 23 на 22% за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. и от 18 на 17% за лицата, родени след 31 декември 1959 г.) и с два процентни пункта – за фонд "Безработица", т.е. от 3 на 1%. Вноската за допълнително задължително пенсионно осигуряване за втората група лица се запази на нивото на 2007 г. - 5%. Тази нормативна рамка за социалните и здравноосигурителните вноски бе запазена през 2008 г.

2.1.3 Издръжка

Разходите за издръжка на консолидирания държавен бюджет за полугодieto на 2008 г. са в размер на 1 935.2 млн. лв., което представлява 41.3% от заложените за годината. Следва да се отбележи, че в тази категория разходи е изразен ефекта от реструктурирането на бюджета с цел вметване на европейските средства в общите бюджетни ограничения. Хоризонталното правило за ограничаване на разходите за издръжка също така мотивира първостепенните разпоредители да оптимизират бюджетите си и да повишават ефективността на своите разходи.

В разходите за издръжка се включват текущата издръжка и разходите за членски внос и участие в организации с нестопанска цел. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за други възнаграждения и плащания за персонал, храна, медикаменти, научно изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи. Разгледани по съставни бюджети основната част от разходите за издръжка за изминалите шест месеца на 2008 г. са по републиканския бюджет, бюджетите на общините, бюджетите на ДВУ, бюджета на Националния фонд и др.

2.1.4 Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването и за предприятията от реалния сектор (вкл. организациите с нестопанска цел) на консолидирана база през полугодieto на 2008 г. е 498.2 млн. лв., което представлява 37.1% от планираните 1 342.6 млн. лв. субсидии в годишните разчети.

✓ Субсидии за реалния сектор и организациите с нестопанска цел

През бюджетната 2008 г. правителството изпълнява програмните си приоритети, мерките и действията за стимулиране на производителността на икономиката чрез провеждането на структурните реформи, приватизацията на държавните активи, реформите в селското стопанство, мерки за насърчаване на чуждестранните инвестиции и др. мероприятия. Приватизационния процес и либерализирането на монополните

пазари продължава, което е предпоставка за повишаване конкурентноспособността на местните предприятия и нарастване на техния потенциал при функционирането им в пазарни условия.

Държавното финансово подпомагане на нефинансовите предприятия през 2008 г. отразява взаимоотношенията с реалния сектор и ангажиментите и участието на правителството по извършването на структурните реформи, необходими за адаптирането на националната икономика към европейските структури и пазари. Чрез държавното финансово подпомагане се осъществяват и елементи от социалната правителствена програма, свързани с организирането и предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес. Възлагане им от страна на държавата съответства напълно на концепцията за услугите от обществен интерес, както и на политиката в тази област на страните от Европейската общност и Регламентите на Европейския съюз, в основата на които е поставен интереса на гражданите, техните потребности и покупателната им способност, което макар и непряко, влияе положително върху жизнения стандарт.

Основните приоритетни направления, за които се насочват субсидиите за нефинансови предприятия са стопански субекти от секторите транспорт, съобщения, земеделие и др.

- ***Транспорт и съобщения***

Субектите от отраслите транспорт и съобщения са ангажирани в предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес, възложени им от държавата с договор при определени параметри, показатели и условия. Средствата в сектора са предназначени за търговски дружества от различните видове транспорт – железопътни пътнически превози, автомобилни превози (вътрешно-градски превози и превози в слабо населени планински и гранични райони), както и за текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура. От утвърдени със ЗДБРБ за 2008 г. 171.5 млн. лв. субсидии за нефинансови предприятия в сектора през първите шест месеца на 2008 г. са предоставени общо **76.3 млн. лв.**, което представлява **57.7 %** от разчета за годината. За пътнически железопътни превози са предназначени 120 млн. лв. от общия размер на средствата за сектора. За шестте месеца на текущата година са преведени средства в размер на 80 млн. лв., което представлява 66.7 % от утвърдените в Закона за държавния бюджет за 2008 г. За същия период на миналата година на дружеството са предоставени 59 млн. лв. Със ЗДБРБ за 2008 г. за НК „ЖИ” са предвидени средства под формата на субсидии, предназначени за текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура в размер на 32 млн. лв. За първото полугодие на текущата година са преведени 18 млн. лв., или 56.3% от годишния размер.

За субсидиране на вътрешноградските превози в страната и в Столичната община в ЗДБРБ за 2008 г. са планирани 19.5 млн. лв., като за отчетния период са предоставени чрез трансфери по съответните общински бюджети 5.9 млн. лв., в т.ч. за Столична община – 3.4 млн. лв.

- ***Земеделие***

По бюджета на ДФ „Земеделие” за 2008 г. са предвидени 502.6 млн. лв. за субсидиране на селскостопанските производители и селските райони, като по-голямата част от тези средства са от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и Европейския фонд за рибарство (ЕФР). Основната част от средствата предстои да бъде усвоена през втората половина на годината. Националните средства за субсидии за селското стопанство са предназначени основно за секторите зърнопроизводство, млекопроизводство, животновъдство, оризопроизводство, зеленчукопроизводство и др., както и за съфинансиране на програмите по ЕЗФРСР и ЕФР.

За изплащане на премиите на тютюнопроизводителите от фонд „Тютюн” към МЗП, през първото полугодие на 2008 г. са предоставени 84.2 млн. лв., в съответствие със Закона за тютюна и тютюневите изделия. Общият размер на предвидените средства за субсидиране на тютюнопроизводителите за годината е 110 млн. лв.

- **Програми за заетост**

Предоставяните субсидии на нефинансови предприятия по програмите за заетост за 2008 г. от МТСП са насочени към осигуряване на трайна заетост и стимулиране разкриването на нови работни места в реалния сектор.

- ✓ **Субсидии за системата на здравеопазването**

След въведеното от началото на 2006 г. единно финансиране на основния пакет услуги в болничната помощ значително се промени структурата на разходите за субсидии по КФП – тази промяна се отрази в намаление на разходите за субсидии за болнична помощ по републиканския бюджет за сметка на нарасналите здравноосигурителни плащания по бюджета на НЗОК. Министерство на здравеопазването продължава да субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор, но само за дейностите, които са определени като държавна отговорност по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването в съответствие с чл.82 от Закона за здравето. Чрез системата на МЗ се финансират основни системи на общественото здравеопазване – спешната помощ, регионалните инспекции за контрол и опазване на общественото здраве, центровете по трансфузионна хематология и др.

Общият размер на предвидените в разчетите за годината средства за субсидии за системата на здравеопазването е 202.9 млн. лв., от които по бюджета на МЗ 141.6 млн. лв. и по общинските бюджети 61.3 млн. лв. От тях за първото полугодие са усвоени средства в размер на 90.5 млн. лв.

2.1.5 Социално осигуряване и грижи

Общата сума на социално и здравноосигурителните разходи на консолидирана база за първото полугодие на 2008 г. е 3 900.4 млн. лв., което представлява 46.8 % от разчета за годината. Тук се включват разходите за: пенсии, социални помощи и обезщетения и здравноосигурителни плащания. В структурно отношение социалните разходи са с най-висок относителен дял (38.0%) в общите разходи по КФП (вкл. вноската за общия бюджет на ЕС), което се обуславя от тяхната приоритетност и провежданата социална политика в условията на неблагоприятна демографска среда.

- ✓ **Разходи за пенсии**

Разходите за пенсии за отчетния период са в размер на 2 485.8 млн. лв., което представлява 47.1 % от разчета за годината. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ, включително добавките към пенсиите на участниците във войните, както и пенсиите по международни спогодби. Спрямо полугодieto на 2007 г. разходите за пенсии са нараснали с 19.6%, което се дължи на двукратното индексирание на пенсиите през миналата година (през месец юли и месец октомври).

- ✓ **Помощи и обезщетения**

Извършените разходи за обезщетения и помощи на консолидирана основа през отчетния период са в размер на 699.1 млн. лв., което представлява 44.3 % от заложеното в разчетите за годината. Разходите са свързани с изплатените обезщетения и помощи на основание на Кодекса за социално осигуряване (КСО), Закона за социално

подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. В структурно отношение това са разходи, които се извършват по републиканския бюджет (главно МТСП) и по бюджета на ДОО.

Само за социални помощи и обезщетения по КСО са изразходвани 336.8 млн. лв. (56.5% изпълнение на предвидените в ЗБДОО за 2008 г.). В разходите по КСО са включени разходите за обезщетения при временна неработоспособност; разходите за бременност, раждане и отглеждане на малко дете, разходите за обезщетения при безработица и др. Най-голям относителен дял в разходите за обезщетенията при временна неработоспособност за полугодieto заемат обезщетенията поради общо заболяване – 109.5 млн. лв.; паричните обезщетения за отглеждане на малко дете до две годишна възраст са в размер на 60.7 млн. лв., а обезщетенията за бременност и раждане – 85.2 млн. лв.

✓ **Здравноосигурителни плащания**

Общият размер на здравноосигурителните плащания за първите шест месеца на 2008 г. е 715.4 млн. лв. 48.1% от предвидените със Закона за бюджета на НЗОК за 2008 г. здравноосигурителни плащания в размер на 1 486.3 млн. лв.

В отделните направления на здравноосигурителните плащания изпълнението на бюджета в рамките на разглеждания период е следното:

- **Първична извънболнична медицинска помощ** - през разглеждания период са изплатени **51.1 млн. лв.**
- **Специализирана извънболнична медицинска помощ** – усвоен е ресурс от **61.8 млн. лв.**
- **Дентална помощ** – усвоени са **40.2 млн. лв.**
- **Медико-диагностична дейност** – изплатените средства за периода за този вид дейност са в размер на **25.9 млн. лв.**
- **Лекарства за домашно лечение и медицински изделия** – сумата, изплатена за лекарствени средства за домашно лечение е в размер на **136.5 млн. лв.**
- **Болнична помощ** - изплатени са общо **399.5 млн. лв.** за периода до 30 юни 2008 г. *Като здравноосигурителни плащания за болнична помощ следва да се третираат и преведените 22.2 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги за болнична помощ към бюджетни предприятия, в структурата на които има болници по чл.5 от Закона за лечебните заведения;*
- Медицинска помощ, оказана в съответствие с правилата за координация на системите за социална сигурност – изплатени са 0.2 млн. лв.

2.2 Капиталови разходи

Акцентът в разходните политики през 2008 г. е свързан с осигуряването на значителен ръст на инвестиционните разходи спрямо предходните години, с които да се финансират приоритетни инфраструктурни проекти и политики. Това подобряване на структурата и разходите е характерно за последните години и представлява важна предпоставка за постигането на ускорен икономически растеж в средносрочен план и подобряване на бизнес средата в икономиката. Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) за първото полугодие на 1 056.5 г са нараснали с 6% спрямо същия период на 2007 г. Заложеният в програмата за годината ръст на капиталовите разходи спрямо предходната година е 49.8%. Тук е важно да отбележим,

че по-голямата част от инвестиционните разходи предстои да бъдат извършени през втората половина на годината. Това концентриране на капиталовите разходи за второто полугодие е традиционно и е свързано със сезонни и други фактори, при изпълнението на инвестиционната програма на публичните разходи за годината. Източниците за финансиране за периода, са както национално финансиране, така и външни безвъзмездни помощи от предприсъединителните фондове на ЕС и държавни инвестиционни заеми.

В обхвата на КФП с най-голям относителен дял в инвестиционните разходи са капиталовите разходи по републиканския бюджет – 43.5%, по бюджетите на общините (вкл. ИБСФ на общините) – 30.2%, по бюджета на Националния фонд - 19.6% и др.

Общата сума на извършените капиталови разходи по републиканския бюджет за полугодие на 2008 г. е 459.3 млн. лв., което представлява изпълнение от 21.1% на предвидените в ЗДБРБ за 2008 г.² Основната част от капиталовите разходи са по бюджетите на министерствата и ведомствата (418.7 млн. лв.) и представлява финансиране на планираните в програмата за годината инфраструктурни проекти и приоритетни инвестиционни програми, а капиталовите разходи и трансфери предоставени от централния бюджет за реалния сектор са насочени главно към изграждане на железопътната инфраструктура (НК „ЖИ“), инфраструктурата на летище София и др.

През 2008 г. продължи изпълнението на *Програмите за отстраняване на минали екологични щети на приватизираните предприятия, причинени от минали действия или бездействия, до момента на приватизацията*. Финансирането от бюджета на тези програми е на основание § 9 от ПЗР на Закона за опазване на околната среда, според който отговорността за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия носи държавата, при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет. Оценката на щетите до момента на приватизацията се извършва в съответствие с Методика, утвърдена от министъра на околната среда и водите. В съответствие с тази разпоредба през 2008 г. се изпълняват обекти по Програми за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, въз основа на сключени изпълнителни споразумения с купувачите им или с други изпълнители, избрани съобразно изискванията на Закона за обществените поръчки. Изпълнението на Програмите през годината се осъществява в съответствие с утвърдените проекти и сроковете, установени с календарните графици за строителство. Предвидените средства за тази цел са размер на 20.0 млн. лв. През първото полугодие на текущата година са преведени средства за отстраняване на минали екологични щети в размер на 3.8 млн. лв., което представлява 18.9 % от годишния размер.

Капиталовите разходи по бюджетите на общините (вкл. по ИБСФ на общините) са в размер на 318.7 млн. лв. В рамките на целевата субсидия за капиталови разходи от централния бюджет на общините е осигурено продължаване строителството на екологични обекти с висока регионална и национална значимост (пречиствателни станции за отпадни води, депа за твърди битови отпадъци и др.).

2.3 Лихвени разходи

Лихвените плащания на консолидирана база за полугодие на 2008 г. са в размер на 360.6 млн. лв., което представлява 54.0% от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г. Размерът на лихвените разходи през годината зависи в голяма степен от календара на лихвените

² За целите на анализа в разчета за 2008 г. прираста на държавния резерв (нето) са отнесени в позицията „Капиталови разходи“.

плащания по външни заеми (поради големия относителен дял на разходите за външни лихви в лихвените разходи на консолидирано ниво), за който е характерно концентриране на плащанията на лихви по външни заеми основно в м. януари и юли.

Разгледани по бюджетни системи лихвени разходи се извършват основно по републиканския бюджет (352.0 млн. лв.) и по общинските бюджети (7.1 млн. лв.). Размерът на разходите за лихви по външни заеми за полугодieto е 272.8 млн. лв., а на вътрешните лихви – 87.8 млн. лв. Изпълнението спрямо разчетите за годината е съответно 53.5% и 55.4%.

2.4 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз

След присъединяването към ЕС през 2007 г. в съответствие с Регламент № 1150/2000, изменен с Регламент № 2028/2004, Република България започна да превежда регулярно националната си вноска в общия бюджет на ЕС. Този регламент урежда изпълнението на Решение №597/2000 за системата за собствените средства на Общностите. Регламентът разписва детайлно разпоредбите на системата на собствените ресурси, посочени в член 2 от Решение №597/2000 и определя условията, при които държавите-членки предоставят на разположение на Комисията собствените ресурси, представляващи основен компонент на приходната част на бюджета на ЕС.

Вноската за общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – вноска на база традиционни собствени ресурси (вноска на база мита върху промишлени и селскостопански стоки и вноска на база такса върху производството на захар и изоглюкоза), вноска на база приходите от ДДС, вноска на база Брутния национален доход и осигуряването на участието на България във финансирането на корекцията на Великобритания. По-долу са представени извършените касови плащания от централния бюджет към полугодieto на 2008 г.

ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	Отчет
	H1 2008
Вноска на база Брутен национален доход	199.2
Вноска на база данък добавена стойност	57.9
Вноска за корекцията на Великобритания	27.1
Вноска на традиционни собствени ресурси	75.0
- на база митата върху промишлени и селскостопански стоки	74.2
- на база таксите върху производството на захар и изоглюкоза	0.8
ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	359.2

3 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2008 г.

3.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за полугодieto на 2008 г. е отрицателен и възлиза на (-607.9) млн. лв.

✓ Външни заеми

Размерът на усвоените външни заеми на консолидирана база за първите шест месеца на 2008 г. е 112.3 млн. лв., което представлява изпълнение от 11.1% спрямо планираното в ЗДБРБ за 2008 г. Заемите са усвоени както следва:

- По бюджетите на министерствата и ведомствата - за първите шест месеца на годината са усвоени 95.4 млн. лв., от които 59.5 млн. лв. са по заемите, управлявани от министерства и 35.7 млн. лв. – по заемите с крайни бенефициенти търговски дружества.
- По бюджетите на общините – усвоените средства по външни заеми за първото полугодие на 2008 г. са в размер на 16.9 млн. лв. и представляват 22.7 % от разчетените 78.2 млн. лв. Усвояването на заема от Столична община за финансиране строителството на Софийското метро е в размер на 9.0 млн.лв.

✓ Погашения по външни заеми

Размерът на извършените за първото шестмесечие на 2008 г. погашения по външни заеми на консолидирана основа е 734.7 млн. лв., което превишава разчетите към ЗДБРБ за 2008 г. с 70.2%. Извършените погашения са както следва:

- По централния бюджет - през първото полугодие на 2008 г. са изплатени погашения по външни заеми в размер на 677.0 млн. лв. С най-голям дял са предсрочно погасените дългове в размер на 580.6 млн. лв., от които през м.март предсрочно бяха погасени шест заема от Световна банка в размер на 525.2 млн.лв., а през м.април 55.4 млн.лв. по заема от Японската банка за развитие и сътрудничество, отпуснат като съфинансиране към заема FESAL II от Световна банка.
- По бюджетите на министерствата и ведомствата - изплатените средства за погашения към 30.06.2008 г. по ДИЗ са в размер на 49 млн.лв., от които 32.9 млн. лв. са по заемите усвоявани по бюджетите на министерствата и 16.1 млн. лв. от крайните бенефициенти.
- По бюджета на ДОО – погашенията към 30.06.2008 г. са в размер на 1.2 млн. лв., или 47.8% от предвиденото в ЗБДОО за 2008 г.
- По бюджетите на общините - погашенията по външни заеми към 30.06.2008 г. възлизат на 7.5 млн. лв.

✓ Наличности (нето) в левова равностойност на валутни с/ки в чужбина

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност по валутни сметки в чужбина към 30.06.2008 г. е намаление на наличностите с 14.4 млн. лв., в резултат основно на намаление на остатъка от гаранционния депозит на Министерство на отбраната за осигуряване на финансирането на 60% от стойността на приоритетен

инвестиционен проект за доставка на вертолети за Въоръжените сили на Република България.

3.2 Вътрешно финансиране

Вътрешното финансиране за първото полугодие на 2008 г. е нетно отрицателно в размер на 3 205.4 млн. лв.) и включва заеми от банки (нето), операции с ДЦК (нето) и покупко-продажба на ДОБЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране, възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

✓ Заеми от банки и финансови институти – нето

Изпълнението на показателя за първите шест месеца на годината е 4.9 млн. лв. и отразява получените краткосрочни и дългосрочни заеми по общинските бюджети, както и извършените погашения по тези заеми.

✓ Операции с държавни ценни книжа (нето)

На консолидирана база за периода е реализирано отрицателно нетно финансиране с ДЦК в размер на 97.4 млн. лв. Изпълнението е както следва:

- По централния бюджет – нетното вътрешно финансиране за шестте месеца на 2008 г. от операции с държавни ценни книжа е отрицателно и възлиза на 76.7 млн. лв. От началото на годината са емитирани общо ДЦК с номинална стойност 200 млн. лв., от които 30 млн. лв. са тримесечни съкровищни бонове, 65 млн. лв. петгодишни и 105 млн. лв. десетгодишни облигации, а платените погашения по ДЦК са в размер на 270.1 млн. лв.

- По бюджетите на социалното осигуряване – реализираното отрицателно финансиране от покупко-продажба на ДЦК е в размер на 24.6 млн. лв.

- По бюджетите на общините – нетната стойност на операциите с ценни книжа, отчетени по общинските бюджети за първото полугодие на 2008 г. е 3.9 млн. лв.

✓ Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска политика (нето)

Нетният размер на финансовите операции по прилагане на Общата селскостопанска политика за полугодие е отрицателен (-47.1 млн. лв.).

- Плащания за сметка на Европейския съюз

Общият размер на директните плащания, изплатени на земеделските производители, от ДФ "Земеделие" за полугодие на 2008 г. за сметка на ЕС е 433.5 млн. лв., от които 321.3 млн. лв. от средствата заделени за директни плащания и 112.2 млн. лв. – от прехвърлените към директните плащания средства от ЕЗФРСР.

Извършените разходи, свързани с пазарната подкрепа са в размер на 18.4 млн. лв.

- Възстановени суми от Европейския съюз

Възстановените суми от Европейския съюз са съответно: 317.2 млн. лв. за директни плащания, 87.3 млн. лв. за прехвърлени към директните плащания средства от ЕЗФРСР и 0.329 млн. лв. за пазарната подкрепа.

✓ Придобиване на дялове и акции и възмездно финансиране (нето)

Нетният размер на възмездното финансиране към 30.06.2008 г. е 0.3 млн. лв. и включва позициите: възмездно финансиране (нето) в размер на 34.3 млн. лв., в т.ч. по фонд „Земеделие” - 23.0 млн. лв.; придобиване на дялове и акции (нето) в размер на (- 10.6)

млн. лв. и предоставени заеми към крайни бенефициенти по държавни инвестиционни заеми (нето) в размер на (-23.4) млн. лв.

3.3 Приватизация

За първите шест месеца на 2008 г. постъпилите приходи от приватизация са в размер на 35.9 млн. лв. при планирани 400.0 млн. лв. за 2008 г. по републиканския бюджет и Фонда за покриване на разходите за приватизация (ФПРП).

Отчетените приходи от приватизация **по извънбюджетните сметки на общините** са в размер на 23.1 млн. лв.

III. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2008 г. ПО СЪСТАВНИ БЮДЖЕТИ

1 Републикански бюджет

- Основни параметри на изпълнението на републиканския бюджет за полугодieto на 2008 г.

Изпълнението на основните показатели на републиканския бюджет за полугодieto на 2008 г., съпоставено към същия период на предходната година и програмата, е както следва:

Таблица³ №1

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет		Отчет		Изпълнение спрямо закон 2008 г.
	I-во полугодие 2007 г.	Закон 2008 г.	I-во полугодие 2008 г.	Изпълнение спрямо 2007 г.	
Общо приходи и помощи	7 776,3	18 308,5	9 570,3	123,1%	52,3%
-Данъчни	6 589,2	16 741,3	8 308,5	126,1%	49,6%
Преки ⁴	2 060,0	4 558,6	2 541,7	123,4%	55,8%
Косвени	4 529,2	12 182,7	5 766,8	127,3%	47,3%
-Неданъчни	1 044,5	1 550,4	1 170,3	112,0%	75,5%
-Помощи	142,6	16,8	91,5	64,2%	543,6%
Разходи, трансфери и вноска за бюджета на ЕС	5 851,8	17 006,5	6 734,5	115,1%	39,6%
-Нелихвени	2 866,1	8 922,7	3 114,5	108,6%	34,9%
Текущи	2 437,8	6 747,4	2 654,8	108,9%	39,3%
Капиталови	428,9	2 175,3	459,6	107,2%	21,1%
-Лихви	400,1	663,8	352,0	88,0%	53,0%
Външни заеми	310,2	505,4	269,8	87,0%	53,4%
Вътрешни заеми	89,8	158,4	82,2	91,4%	51,9%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи ⁵		489,0			
-Трансф. др. бюджети	2 313,6	6 271,1	2 908,8	125,7%	46,4%
- Вноска за бюджета на ЕС	272,0	659,9	359,2	132,1%	54,4%
Бюджетен баланс	1 924,5	1 302,0	2 835,8		

През първото полугодие на 2008 г. постъпилите **приходи** по републиканския бюджет са в размер на 9 570.3 млн. лв., което представлява 52.3 % от планираните за годината. Спрямо същия период на миналата година приходите са нараснали с 23.1 %, или 1 794.0 млн. лв. повече, в резултат основно на ръста в косвените данъци (27.3 %). В сравнение с първото полугодие на 2007 г. преките данъци са нараснали с 23.4 %, а неданъчните приходи с 12.0 %. Постъпилите **данъчни приходи** за изтеклите шест месеца от годината са в размер на 8 308.5 млн. лв., което представлява изпълнение от 49.6 % на планираните разчети за 2008 г. и ръст от 26.1 %, или 1 719.3 млн. лв. повече спрямо същия период на миналата година. Основната част от преизпълнението спрямо годишните разчети на данъчните приходи, както и през предходните години, се отчита в групата на преките данъци. Постъпилите преки данъци (вкл. и др. данъци по ЗКПО) за шестте месеца на 2008 г. са в размер на 2 541.7 млн. лв., или 55.8 % от разчета за

³ Поради извършено закръгляне в млн. лв., някои сумарни позиции в Таблица №1 не се изчерпват от съставните им числа.

⁴ В групата на преките данъци е включена и позицията „Други данъци“ по републикански бюджет с оглед изчерпателност на данните.

⁵ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложени разходи" се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

годината. Спрямо първото полугодие на предходната година приходите от преки данъци са нараснали с 23.4% или 481.7 млн. лв. повече. Високото изпълнение за първото полугодие е свързано с нормативно регламентирани срокове за деклариране и плащане на годишния корпоративен данък (до 30 март на следващата година). Положителният ефект от ниските данъчни ставки се очаква да продължи да влияе благоприятно в посока на увеличаване на инвестициите, подобряване на икономическата активност, намаляване на сивата икономика. През първото полугодие по републиканския бюджет са постъпили и приходи от патентен данък от минали години в размер на 6.5 млн. лв. Към края на месец юни, преките данъци формират 30.6 % от данъчните приходи.

Общата сума на постъпленията от **косвени данъци** към края на месец юни е 5 766.8 млн. лв., или 47.3 % от предвидените със ЗДБРБ за 2008 г. нива, като заемат значителен дял от 69.4 % в общия размер на данъчните приходи. В сравнение със същия период на 2007 г. постъпленията в групата са нараснали с 27.3 %, или в абсолютна сума са постъпили с 1 237.6 млн. лв. повече, което се дължи основно на ефектите върху приходите от ДДС през първите месеци на 2007 г., поради промените на нормативната база след присъединяването на Република България към ЕС. Положително влияние оказват и промените в Закона за акцизите и данъчните складове, с който от тази година бяха увеличени акцизните ставки за определени стокови групи.

Отчетените **неданъчни приходи** по републиканския бюджет през първото полугодие на 2008 г. са в размер на 1 170.3 млн. лв., или 75.5 % от годишния разчет. Спрямо юни 2007 г. се отчита ръст от 12.0 % или 125.8 млн. лв. Високото изпълнение за полугодията се дължи от една страна на постъпилата през месец април дължимата вноска по централния бюджет от превишението на приходите над разходите на БНБ в размер на 250.6 млн. лв. (тази вноска постъпва еднократно през годината, като размерът на преведените средства превишава с 50.6 млн. лв. разчетените със ЗДБРБ за 2008 г.), и от друга страна на по-доброто изпълнение на приходите по бюджетите на министерствата и ведомствата, които са в размер на 727.9 млн. лв. и представляват 70.8 % от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г.

Постъпилите **помощи** по републиканския бюджет към 30.06.2008 г. са в размер на 91.5 млн. лв., от които средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване (улесняване) на бюджетните парични потоци, съгласно чл. 32 от Договора за присъединяване на Република България към ЕС - 52.1 млн. лв. постъпили по централния бюджет и помощи в размер на 39.4 млн. лв., постъпили по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Общият размер на **разходите по републиканския бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската за бюджета на ЕС) за първото полугодие на 2008 г. е 6 734.5 млн. лв., или 39.6% от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г.

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за др. бюджети) извършени през отчетния период са в размер на 3 114.5 млн. лв., което представлява 34.9% от предвидените в ЗДБРБ за 2008 г. средства. Съпоставено с данните за същия период на 2007 г. нелихвените разходи са нараснали с 8.6% (247.8 млн. лв.). Размерът на извършените текущи нелихвени разходи за периода е 2 654.8 млн. лв., което представлява 39.3% от разчета за годината, а за капиталовите разходи са изразходвани 459.6 млн. лв., или 21.1 % спрямо разчета за годината. Съпоставено с предходната година текущите нелихвени разходи са по-високи с 8.9 %, а капиталовите разходи са нараснали със 7.2 %.

В изпълнение на разпоредбите на Закона за железопътния транспорт, Закона за автомобилните превози, Закона за народната просвета и Закона за Министерство на вътрешните работи и правителствени решения за предоставяне на права на определени категории пътници (ветерани от войните, военноинвалиди, възрастни граждани, учащи се) в централния бюджет са предвидени средства за **компенсиране на безплатните и с намалени цени пътувания на различни категории пътници** за железопътния и автомобилен транспорт в страната в размер на 94 млн. лв. за 2008 г., които са планирани като разходи за текуща издръжка в централния бюджет. За отчетния период на транспортните дружества са предоставени общо 41.9 млн. лв., което представлява 44.6 % от определения за годината размер. За същия период на 2007 г. за тази цел са били предоставени 41.0 млн. лв. Усвоените средства през полугодieto на 2008 г. са в следните направления:

- 9.3 млн. лв. /51.7 % от годишния план/ за компенсиране на безплатния превоз на ученици до 16 г., в съответствие с чл. 26 от Закона за народната просвета;

- 16.5 млн. лв. /41.2 % от годишния размер/ за преференциални пътувания на ветерани от войните, военноинвалиди, учащи се и възрастни граждани по вътрешноградския и междуселищен автобусен транспорт в страната;

- 7.0 млн. лв. за покриване стойността на пътуванията с ценови облекчения на държавни служители в МВР, ДАНС и други специализирани служби в Министерство на правосъдието и МДААР, което е 46.6 % от предвидените със Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. 15 млн. лв.;

- 9.1 млн. лв. за извършените пътувания с ценови облекчения с железопътен транспорт, което представлява 43.4 % от предвидените със Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. 21 млн. лв.

През 2008 г. продължи **изпълнението на обектите и мероприятията по реструктуриране на въгледобива, рудодобива и уранодобива и отстраняване на последствията върху околната среда от провежданата добивна дейност** през предходни периоди. Предвидени са разходи за финансиране дейностите по ликвидация на неефективни производствени мощности в тези отрасли, преди всичко за надземна техническа ликвидация, техническа и биологична рекултивация на нарушени терени, пречистване на замърсени води, други екологични мероприятия. За изпълнението на програми **за техническа ликвидация и консервация на обекти от миннодобивния отрасъл и за саниране на околната среда** с ПМС № 15 от 01.02.2008 г. са предвидени 21.0 млн. лв., в т.ч. 11.5 млн. лв. за отрасъл рудодобив и уранодобив и 9.5 млн. лв. за отрасъл въгледобив. През отчетния период, предоставените средства са в размер на 5.1 млн. лв., което представлява 24.3% от годишния размер. От тях 3.9 млн. лв. са за рудодобив и уранодобив /34.0 % от годишния разчет/ и 1.2 млн. лв. за въгледобив /12.6% от годишния разчет/.

Лихвените плащания по републиканския бюджет за шестте месеца на 2008 г. са в общ размер на 352.0 млн. лв., или 53.0% от предвидените в разчета за годината. В основната си част това са разходи за лихви по външни заеми, които за отчетния период са в размер на 269.8 млн. лв. От тях 239.9 млн. лв. са разходите по централния бюджет и 29.9 млн. лв. тези по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. 8.9 млн. лв. са по заемите, управлявани от министерства и ведомства; 21.0 млн. лв. по заемите с краен бенефициент търговско дружество. Лихвите по вътрешни заеми по републиканския бюджет за отчетния период са в размер на 82.2 млн. лв. (51.9% от разчета за годината) и представляват лихви по ДЦК. От тях 73.7 млн.лв. представляват лихви по ДЦК, емитирани на аукционен принцип и 8.4 млн.лв. – лихви по ДЦК, емитирани за структурната реформа.

Нетният размер на **трансферите по републиканския бюджет** за отчетния период е 2 908.8 млн. лв., или 46.4% от одобрените за годината, като в т. ч.:

✓ Субсидиите/трансферите от републиканския бюджет за общините (нето) са в размер на 1 202.2 млн. лв., от които субсидии, целеви трансфери и временни безлихвени заеми от централния бюджет в размер на 1 165.8 млн. лв., нетни трансфери от други бюджети в размер на 37.3 млн. лв. и възстановени субсидии в централния бюджет – 0,9 млн. лв.

✓ На социално-осигурителните фондове – 1 217.0 млн. лв., което представлява 41.2% от годишния разчет.

✓ На съдебната власт – 166.1 млн. лв., или 49.8% спрямо годишния разчет, което е с 41.3 млн. лв. (33.1%) повече в сравнение с първото полугодие на 2007 г.

Частта от **вноската на България в общия бюджет на ЕС**, изплатена през първото полугодие на 2008 г. от централния бюджет възлиза на 359.2 млн. лв., което е в съответствие със законодателството на ЕС за системата на собствените ресурси.

Към 30.06.2008 г. **положителното бюджетно салдо по републиканския бюджет** е в размер на 2 835.8 млн. лв.

2 Съдебна власт

По бюджета на съдебната власт към месец юни 2008 г. са постъпили приходи в размер на 38.9 млн. лв., които представляват 74.9% от предвидените за годината. Най-голям относителен дял в постъпленията заемат приходите от съдебни такси – 31.7 млн. лв.

Разходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 180.6 млн. лв., или 46.9% от планираните за годината (385.3 млн. лв.).

3 Социално и здравно-осигурителни фондове

3.1 Държавно обществено осигуряване

Общата сума на **приходите** по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) към 30.06.2008 г. възлиза на 1 966.5 млн. лв., което представлява 51.9 % от заложените в Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване за 2008 г. (ЗБДОО) 3 786.8 млн. лв. Най-голям е дялът на приходите от осигурителни вноски, които за отчетния период са в размер на 1 948.2 млн. лв. и представляват 99.1 % от общите приходи. От тях: осигурителни вноски за работници и служители от работодатели в размер на 1 171.2 млн. лв.; лични вноски от работници и служители в размер на 650.9 млн. лв.; вноски от самоосигуряващи се в размер на 96.4 млн. лв.; вноски за други категории осигуряващи се и главници по ревизионни актове 29.7 млн. лв. Приходите по бюджета на ДОО са нараснали с 229.4 млн. лв. спрямо предходната година. Основните фактори, които оказват влияние върху изменението на приходите (в увеличение и намаление) са следните:

- промяна в минималните осигурителни прагове по икономически дейности и основни квалификационни групи и професии (средното увеличение е 26.2 на сто, в резултат на повишението на минималната и средна работна заплата и средния осигурителен доход);
- нарастването на минималната работна заплата за страната от 180 на 220 лв. от 1 януари 2008 г.;
- повишаване на максималния осигурителен доход от 1 400 на 2 000 лв. от 1 януари 2008 г.;
- повишаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващи се от 220 на 240 лв. от 1 януари 2008 г.

Неданъчните приходи възлизат на 18.3 млн. лв., или 60.9%, спрямо планираните 30.1 млн. лв., като в основната си част това са приходите от глоби, санкции и наказателни лихви (14.4 млн. лв.).

Размерът на извършените разходи за първото полугодие на 2008 г. по бюджета на ДОО е 2 864.5 млн. лв., което представлява 47.3 % от предвидените в ЗБДОО за 2008 г. средства. От структурна гледна точка, като най-голям относителен дял в общите разходи заемат разходите за пенсии, обезщетенията и помощите изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване – общо 2 818.8 млн. лв., или 98.4 % от общия размер на разходите.

Разходите за пенсии към 30.06.2008 г. възлизат на 2 482.1 млн. лв., или с 407.2 млн.лв. повече, спрямо първото полугодие на 2007 г.

3.2 Национална здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи за периода януари – юни 2008 г. възлиза на 527.4 млн. лв., което представлява 52.6 %, спрямо предвидените със Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2008 г. приходи – 1 003.0 млн. лв. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 515.8 млн. лв. Предвидените в ЗБНЗОК за 2008 г. неданъчни приходи са в размер на 35.5 млн. лв. Събраните неданъчни приходи за периода са 11.6 млн. лв., като основната част от тях са формирани от приходи от лихви и от глоби и санкции.

Планираният размер на разходите, съгласно Закона за бюджета на НЗОК за 2008 г. е 1 680.7 млн. лв. От тях към 30 юни са разходвани 731.3 млн. лв., или 43.5 %. Размерът на здравноосигурителните плащания, планиран със Закона за бюджета на НЗОК за 2008 г., е 1 486.3 млн. лв. През отчетния период от тях са изплатени на изпълнителите на медицинска помощ 715.4 млн. лв.(48.1 %).

Със Закона за бюджета на НЗОК за 2008 г. са утвърдени 46.5 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за заплати и осигуровки на персонала и за текуща издръжка. За отчетния период са усвоени 15.8 млн. лв., което представлява 34.0 % спрямо годишния план. Усвоените средства за административни разходи заемат 2.2 % в структурата на общите разходи за отчетния период. През периода са извършени капиталови разходи в размер на 0,012 млн. лв.

В отделните направления на здравноосигурителните плащания изпълнението на бюджета в рамките на разглеждания период е следното:

- Първична извънболнична медицинска помощ - през разглеждания период са изплатени 51.1 млн. лв.
- Специализирана извънболнична медицинска помощ – усвоен е ресурс от 61.8 млн. лв.
- Дентална помощ – усвоени са 40.2 млн. лв.
- Медико-диагностична дейност – изплатените средства за периода за този вид дейност са в размер на 25.9 млн. лв.
- Лекарства за домашно лечение и медицински изделия – сумата, изплатена за лекарствени средства за домашно лечение е в размер на 136.5 млн. лв.
- Болнична помощ - изплатени са общо 399.5 млн. лв. за периода до 30 юни 2008 г. Като здравноосигурителни плащания за болнична помощ следва да се третират и преведените 22.2 млн.лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги за болнична помощ към бюджетни предприятия, в структурата на които има болници по чл.5 от Закона за лечебните заведения;
- Медицинска помощ, оказана в съответствие с правилата за координация на системите за социална сигурност – изплатени са 0.2 млн.лв.

4 Бюджети на общините

✓ Приходи

Собствените приходи по бюджетите на общините към края на месец юни 2008 г. са в размер на 847.7 млн. лв., което представлява 48.3 % от годишния разчет. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 335.5 млн. лв., или 52.7 % от разчетите за годината, а неданъчните са в размер на 506.2 млн. лв., или 46.1 % от планираните. С най-висок относителен дял са приходите от общински такси в размер на 344.5 млн. лв. и изпълнение от 59.9 % от годишния разчет и приходите и доходите от собственост - 78.8 млн. лв. или изпълнение от 55.0 %. За разлика от предходните години се наблюдава по-ниско изпълнение на приходите от продажба на нефинансови активи – за полугодieto са постъпили 94.8 млн. лв., или едва 25.2 % от предвидените за годината и представляват 50.4 % от постъпилите 188.3 млн. лв. за същия период на 2007 г. Постъпилите помощи за полугодieto по общинските бюджети са в размер на 6.0 млн. лв.

✓ **Трансфери/субсидии от републиканския бюджет за общините (нето)** – за първото полугодие на 2008 г. те са в размер на 1 202.2 млн. лв., в т.ч.:

- **обща субсидия за държавни дейности**, усвоена в размер на 922.9 млн. лв., при лимитирана такава в размер на 935.6 млн. лв., което представлява 56.6% от годишния уточнен размер;

- **трансфери за местни дейности**, усвоени в размер на 128.2 млн. лв., при отпуснат лимит от 134.0 млн. лв. (в т.ч.: лимит за обща изравнителна субсидия 126.5 млн. лв., която е 69.8% от годишния уточнен размер и **трансфер за зимно поддържане и снегочистване** в размер на 7.5 млн. лв., или 75% от годишния уточнен размер);

- **целева субсидия за капиталови разходи**, усвоена в размер на 64.5 млн. лв., при лимитирани 99.6 млн. лв., или 48.1% от уточнения годишен размер;

- **за други целеви трансфери** от централния бюджет са лимитирани 60.4 млн. лв., от които към 30.06.2008 г. общините са усвоили 50.2 млн. лв. Лимитираните средства са предназначени за следните направления:

- ◆ за покриване разлики в цени на жилища – 0.6 млн. лв.;
- ◆ предотвратяване на последиците от стихийни бедствия и аварии – 17.7 млн. лв.;
- ◆ за субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози – 9.3 млн. лв.;
- ◆ за компенсации на безплатния превоз на учениците до 16-годишна възраст – 9.3 млн. лв.;
- ◆ за компенсации на безплатните и по намалени цени пътувания – 23.5 млн. лв.

- **възстановени субсидии от предходни години в централния бюджет** (- 0,9) млн. лв.;

- **трансфери, предоставени от други бюджети (нето)** в размер на 37.3 млн. лв.

✓ Разходи

Към 30.06.2008 г. общините са отчетели общо разходи в размер на 1 823.3 млн.лв., които са 55.8 % от разчетените към ЗДБРБ за 2008 г. разходи. Текущите разходи са в размер на 1 497.0 млн. лв. (54.9 % от годишния разчет), а капиталовите разходи възлизат на 326.3 млн. лв. или 54.4 % спрямо разчета към закона за 2008 г. Най-значителен дял в текущите разходи заемат разходите за заплати и възнаграждения за персонала и осигуровки върху тях – 604.3 млн. лв. и разходите за издръжка – 696.0 млн. лв. Предоставените субсидии за нефинансови предприятия са в размер на 48.1 млн. лв., а за болнична помощ – 38.2 млн. лв.

✓ **Финансиране**

Получените външни заеми по общинските бюджети за първото полугодие на 2008 г. са в размер на 16.9 млн. лв. и представляват 21.7 % от разчетените 78.2 млн. лв. Усвояването на заема от Столична община за финансиране строителството на Софийското метро е в размер на 9.0 млн. лв. Погашенията по външни заеми към 30.06.2008 г. възлизат на 7.5 млн. лв. Сумата на външното финансиране (нето) по общинските бюджети е 9.4 млн. лв.

Към 30.06.2008 г. просрочените задължения на общините възлизат на 57.7 млн. лв., от които за държавни дейности 7.2 млн. лв. и за местни дейности 50.4 млн. лв.

Същевременно просрочените вземания на общините за първото шестмесечие на 2008 г. са в размер на 69.4 млн. лв., от които най-голям относителен дял заемат вземанията от наеми на общинско имущество и концесии – 20.7 млн. лв. (30.0%), от такси – 17.0 млн. лв. (25.0 %) и от данъци - 13.1 млн. лв. (20.0 %).

5 Българско национално радио

Приходите по бюджета на БНР към края на юни 2008 г. са в размер на 1.1 млн. лв., което представлява 54.4 % от планираните за годината. Отчетените приходи са постъпления от продажби на услуги, стоки и продукция/реклама, спонсорски съобщения, технически услуги, продуцентски, изпълнителски права и концерти и от наеми на имущество.

Разходите по бюджета на БНР възлизат на 23.1 млн. лв., или 46.8 % от планираните за годината. Спрямо същия период на миналата година изпълнението на разходите е 122.8%, в резултат на усвоените средства за капиталови разходи и отчетени по-високи стойности за издръжка на националната медия.

Просрочените вземания на БНР са в размер на 0,1 млн. лв. и представляват в по-голямата си част дължими неустойки от клиенти по договори за реклама и доставка на български печатни издания.

6 Българска национална телевизия

Приходите на БНТ към 30.06.2008 г. са в размер на 3.3 млн. лв. при планирани неданъчни приходи за годината в размер на 15.5 млн. лв., или 21.5 % спрямо планираните за годината, поради продължаващата тенденция на по-ниски приходи от реклама, спонсорски и технически услуги.

Отчетените касови **разходи на БНТ** за периода са в размер на 37.8 млн. лв., или 46.0 % спрямо годишния разчет на разходите.

Просрочените задължения на БНТ към 30.06.2008 г. са в размер на 1.6 млн. лв. В по-голямата си част (1.3 млн. лв.) задълженията представляват неразплатени плащания към доставчици.

Просрочените вземания на БНТ към полугодieto на 2008 г. са в размер на 2.4 млн. лв.

7 Държавни висши училища

Приходите на висшите училища за първите шест месеца на 2008 г. са в размер на 97.9 млн. лв., или 49.1 % от планираните за годината. Спрямо същия период на 2007 г. постъпленията на ДВУ са се увеличили с 6.6 млн. лв. или 7.2 %.

Разходите на висшите училища към края на месец юни са нараснали спрямо първото полугодие на 2007 г. с 16.0 % и възлизат на 267.7 млн. лв., като представлява 51.7 % от планираните разходи. Налице е чувствително повишение на разходите за възнаграждения – 25.2 %, което показва, че в резултат на увеличението на субсидията за издръжка на обучението с 28.0 на сто за 2008 г., в почти всички училища са

увеличени възнагражденията през първото полугодие на годината. Значителен е ръста и на капиталовите разходи – 37.6 %, като същия в по-голямата си част се дължи на предоставените в края на 2007 г. допълнителни средства в размер на 40.0 млн. лв.

8 Българска академия на науките

Реализираните приходи на БАН към полугодие то възлизат на 15.0 млн. лв. или 60.1 % от заложените по бюджета за 2008 г. Основна част от реализираните приходи се получават по линия на международни програми, проекти и по договори за научни разработки. Голяма част от тези приходи са свързани с конкретни договорни задължения и не могат да се използват за общоакадемични нужди. БАН участва в редица проекти по линия на ЕС, НАТО, ЮНЕСКО, Световната метеорологична организация, Международния съюз по чиста и приложна химия и др.

Към края на първото полугодие БАН отчита разходи в размер на 56.5 млн. лв., което представлява 52.7 % от годишния разчет. Спрямо юни 2007 г. се наблюдава увеличение на отчетените разходи с 25.1%, което се дължи преди всичко на увеличаване на утвърдения със ЗДБРБ за 2008 г. трансфер (субсидия) от Министерството на образованието и науката (увеличен с 20.6 % спрямо ЗДБРБ за 2007 г.), получени трансфери от фонд „Научни изследвания” към МОН от началото на годината в размер на 1.8 млн. лв., както и на разрешените разходи за месец юни 2008 г. за сметка на преходни остатъци от 2007 г. в размер на 4.0 млн. лв.

9 Национален фонд

През първото полугодие на 2008 г. по сметките на Националния фонд (НФ) са постъпили приходи от пред-присъединителните инструменти на ЕС и Структурните фондове и Кохезионния фонд, в размер на 505.6 млн. лв.

Разходите на НФ за изминалите шест месеца на 2008 г. са в размер на 293.2 млн. лв. По видове разходи изпълнението е както следва: 70.5 % от общия размер са капиталовите разходи, 20.4 % са субсидии, а 9.1 % са текущите разходи.

При финансовото изпълнение на програма ФАР се наблюдава известно забавяне при извършване на разплащанията по проектите с оглед на създалата се ситуация с временното спиране на плащанията към две от четирите акредитирани Изпълнителни агенции по ФАР вследствие на писма от ЕК от 28.02.2008 г. и 08.05.2008 г. Въпреки спряното финансиране от ЕК за двете Изпълнителни агенции към МФ и МРРБ, за коректното изпълнение на вече подписани договори, се мобилизират национални средства за осигуряване на дължимите плащания към изпълнителите с цел изпълнение на поставените цели на проектите.

Към момента усилията на Изпълнителните агенции са насочени в провеждане на тръжни процедури за сключване на договорите по Финансови споразумения за 2006 г., чийто срок изтича на 30.11.2008 г.

В допълнение, въз основа на изключително тревожните констатации в одитния доклад на КРМГ, които поставят под съмнение защитата на финансовите интереси на Европейски съюз и Република България, на 17 юни 2008 г. Националният ръководител преустанови временно плащанията по всички действащи проекти, по които ФРПИ е бенефициент. В този случай се касае за неизвършването на плащания през текущия период в големи размери предвид спецификата на проектите с бенефициент ФРПИ.

За периода 1.01.-30.06.2008 г. дирекция „Национален фонд” е представила в ЕК искания за авансови и междинни плащания по КФ/ИСПА на обща стойност 64.3 млн.

лв., от които към края на отчетния период са получени 33.5 млн. лв., а останалите се предвижда да бъдат изплатени през следващия отчетен период.

С писмо № 01115 от 11.02.2008 г., ЕК изиска временно прекратяване на сертификацията по проекти, управлявани от Управляващия орган по ИСПА/КФ (Регламент 1164/94) във Фонд „Републиканска пътна инфраструктура”, във връзка с провеждането на разследване на двама служители на ръководни постове във ФРПИ, до пълното изясняване на случая. В рамките на своите компетенции дирекция „Национален фонд” предприе необходимите действия за проверка на функционирането на системата за финансово управление и контрол в УО.

През периода 17-19 юни беше проведено третото заседание на Комитета за наблюдение изпълнението на Кохезионен фонд (Регламент 1164/94). На него беше обсъдена възможността за промяна на системите за управление и контрол на помощта от ИСПА/КФ (Регламент 1164/94) чрез промяна в броя на Управляващите органи и трансформация на Фонд „Републиканска пътна инфраструктура” в междинно звено към Управляващия орган в Министерство на транспорта.

За програмния период 2007-2013 г. Кохезионният фонд (КФ) финансира изграждането на транспортна и екологична инфраструктура. В този контекст КФ осигурява помощ, както за трансевропейски транспортни мрежи, в частност приоритетните проекти от взаимен интерес, така и за транспортния сектор на всяка една държава-членка на ЕС – железопътния транспорт, вътрешния речен транспорт, морския транспорт, управлението на сухоземния, морския и въздушен трафик. По отношение на сектор околна среда, КФ ще осигурява финансиране по проекти свързани с подобряване и развитие на водната инфраструктура в региони с над 2000 екв. ж. Проектите, свързани с управлението на отпадъците и опазване на биоразнообразието, се финансират от Европейският фонд за регионално развитие.

Оперативните програми (ОП) финансирани от КФ са ОП „Транспорт” и ОП „Околна среда”, като двете програми се финансират със средства и от КФ, и от ЕФРР.

Получените авансови плащания за 2008 г. от ЕК по Кохезионен фонд са на стойност 178.6 млн. лв. общо за двете Оперативни програми.

Европейският фонд за регионално развитие е най-важният инструмент за провеждането на общата „регионална политика” на ЕС. Средствата от този фонд се използват главно в национални програми за стимулиране на развитието чрез безвъзмездни субсидии. Чрез ЕФРР се финансират също производствени инвестиции, създаване или модернизирани на инфраструктурата, които допринасят за приспособяването на съответните региони, инвестиции за създаването на работни места, проекти за местно развитие и подкрепа на малки фирми, както и за повишаване на административния капацитет за управление на средствата от ЕС и повишаване на публичната информираност за структурните инструменти.

Оперативните програми финансирани от ЕФРР са ОП „Транспорт”, ОП „Околна среда” (двете програми ще получават средства и от КФ, и от ЕФРР), ОП „Регионално развитие”, ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, ОП „Техническа помощ”. От този фонд се изплаща и безвъзмездна финансова помощ по програми за Трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз.

Получените от началото на 2008 г. авансови плащания за 2008 г. от ЕК по Европейски фонд за регионално развитие за ОП „Транспорт” и ОП „Околна среда” са на стойност 47.4 млн. лв. общо за двете програми.

По ОП „Транспорт” е извършено първото плащане по Приоритетна ос Техническа помощ на стойност 1.2 млн. лв.

По програма САПАРД през периода април - юни 2008 г. са извършени шест плащания към Агенция САПАРД на стойност 46.0 % от прогнозираните от Агенцията средства за плащане за периода.

През периода не са преведени от ЕК средствата по мярка 2, декларирани с Декларация за разходите и Заявка за плащане от Общността за периода 8-31 декември 2007 г., приспаднати от възстановените средства през месец март 2008 г. Не са преведени от ЕК и средствата декларирани с Декларация за разходите и Заявка за плащане от Общността за първо тримесечие на 2008 г. Европейската комисия уведоми българските власти, че ще задържи временно тези средства, както и че не трябва да се включват в Заявки за плащане до комисията разходи по четири мерки по програма САПАРД. Спирането на възстановяване на разходите от ЕК на този етап е временно – до предприемане на необходимите мерки от българска страна и представяне на резултати гарантиращи защитата на финансовите интереси на Европейската общност.

10 Държавен фонд „Земеделие”

Постъпленията за полугодieto на 2008 г. на Държавен фонд „Земеделие” (ДФЗ) възлизат на 372.6 млн. лв., като в основната си част това са постъпилите авансови плащания от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (357.2 млн. лв.). Приходите от такса върху производството на захар и изоглюкоза за периода са в размер на 9.97 млн. лв. Отчетените приходи и доходи от собственост към 30.06.2008 г. са 3.7 млн. лв. и са основно лихви по предоставени заеми.

През първото полугодие разходите на ДФЗ са в размер на 102.9 млн. лв., което представлява 18.4 % от разчета за годината. Основната част от разходите са формирани от предоставени субсидии за нефинансови предприятия – 83.2 млн. лв. Тези разходи представляват държавна помощ от ДФ „Земеделие” в размер на 55.1 млн. лв. и съфинансиране на прехвърлените средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) към директните плащания - 28.0 млн. лв.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи към 30.06.2008 г. са в размер на 0.99 млн. лв. при планирани за годината 14.0 млн. лв.

През първото полугодие на 2008 г. ДФЗ разходва: 321.3 млн. лв. за директни плащания; 112.2 млн. лв. - прехвърлени към директните плащания средства от ЕЗФРСР и 18.4 млн. лв. за пазарни мерки. Възстановените суми от Европейския съюз са съответно: 317.2 млн. лв. за директни плащания, 87.3 млн. лв. за прехвърлени към директните плащания средства от ЕЗФРСР и 0.329 млн. лв. за пазарни мерки

В частта на възмездното финансиране по бюджета на ДФЗ към 30.06.2008 г. са предоставени средства по лихвени заеми в размер на 8.3 млн. лв., като възстановените главници по предоставени заеми за същия период са 28.6 млн. лв.

11 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

Неданъчните постъпления по бюджета на предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за полугодieto са в размер на 31.7 млн. лв., което представлява 42.5% от годишния план на приходите на ПУДООС за 2008 г.

Размерът на разходите и трансфери за полугодieto е 29.6 млн. лв., при годишен план 83.9 млн. лв. или разходите и трансферите към 30.06.2008 г. възлизат на 35.3 % спрямо годишния план. Средствата са изразходвани за финансиране на:

- изграждането на малки водоснабдителни обекти – 7.7 млн. лв.;
- изграждането на Пречиствателни станции за отпадни води – 0.2 млн. лв.;
- изграждането на канализационни мрежи и довеждащи колектори – 14.0 млн. лв.;
- подобряване състоянието на водните ресурси (корекции на речни корита и дерета) - 0.68 млн. лв.;
- за изграждането на депа за твърди битови отпадъци - 0.1 млн. лв.;
- за изграждането на сепариращи съоръжения за разделяне на отпадъци и системи за рециклирането им - 0.74 млн. лв.;
- за финансиране на екологични мероприятия на общините-рекултивации, залесяване, проекти за чиста околна среда, екотуризм и др. - 0.08 млн. лв.;
- за ремонтни работи по обезопасяването на складове за негодни за употреба пестициди - 0.2 млн. лв.;
- биоразнообразие – 0.01 млн. лв.
- за екологични мероприятия по обекти за подобряване качеството на въздуха – 0.13 млн. лв.;
- финансиране на екологични проекти и дейности в МОСВ – 3.0 млн. лв.;
- екологични проекти на структури на Министерството на земеделието и храните, Министерство на държавната администрация и административната реформа, висши училища и БАН – 0.03 млн. лв.;
- за текущи и капиталови разходи на ПУДООС – 3.9 млн. лв.